

Február 2024

T

NOVINKY Z RADNICE

ŽIVOT A KULTÚRA TRNAVY

ROČNÍK XXXV | NEPREDAJNÉ

súčasťou bielej, ktorá sa bude neopakovateľne trblietať, ak budeme vnímať i zrkadliť svetlo namiesto mrakov hnevu a tmy nenávisťi. Cesta životom prestane byť bojom o prežitie na úkor ostatných a stane sa skôr zrkadlením bytia, ktorého sme spolu s druhými súčasťou. Naplní nás nielen krátkodobá emócia, ale odkryje sa nám zmysel cesty i každého jedného dňa.

PAVOL TOMAŠOVIČ

Foto: Lukáš Patrik

Zrkadlenie svetla

V lúčoch zapadajúceho slnka sa pokrývka snehu trblieta v nespočítateľnom množstve žiarivých zábleskov. Biela sa mi pred očami menila v nekončných odtieňoch pri každom pohybe vetra, kroku či zmene pohľadu. Nanovo mi pripomínala známu skúsenosť, že nie je biela ako biela. Prírodný úkaz, odohrávajúci sa pred mojimi očami, vytlačil nielen myšlienky na rýchly návrat domov, ale aj pocit chladu, ktorý sa posunom slnka za horizont stupňoval. Pocit, ktorý ma naplnil a sprevádzal po celej spiatočnej ceste k horskej chate, nedokážem zachytiť slovami. Často v takýchto prípadoch hovoríme: „Byť v správnom čase na správnom mieste“, či jednoducho o šťastí. No nebolo to o individuálnom pociťovaní, ako si šťastie niekedy nesprávne predstavujeme, ani o dosiahnutí cieľa, ktorý som si stanovil. Práve naopak. V tom čase a priestore som sa stal súčasťou spoločného, kde moje individuálne „ja“ bolo skôr pozorovateľom, v lepšom prípade

nepatrnou súčasťou krásy, ktorá ma nielen obklopovala, ale i naplňala. Prišla neplánovane, nečakane, až keď som zastavil svoje kroky a myšlienky za vytýčeným cieľom. Skúsenosť presahu, ktorého som sa stal súčasťou, predpokladala vzdať sa vlastných predstáv a prijať to, čo sa odhalilo pred mojou.

Na túto skúsenosť z hôr si spomínam vždy, keď intenzívnejšie hovoríme o pokoji, mieri, šťastí či o dobre spravovanej krajine. Túto túžbu nosíme v sebe. Nie vždy sme však ochotní zastaviť sa, zmeniť perspektívu, vytesniť vlastnú individuálnu predstavu a skúsiť porozumieť iným a celku. Bielej, ktorá má množstvo odtieňov. Nejde o rezignáciu na poznanie, ani o pritakanie tomu, s čím nesúhlasíme. Ide o opustenie nambieraných tieňov v nás, ktoré sú realitou, sprevádzajú nás a vytvárajú obraz šedej všednosti či negatívneho postoja k druhým. Nezostať v opare a hmle bolesti, smútku a nenávisťi. Vpusťme iné osvetlenie. Také, kde aj my môžeme byť

T | NOVINKY Z RADNICE

ŽIVOT A KULTÚRA TRNAVY

Číslo: 1/2024

Ročník: 35

Vydavateľ: Mesto Trnava

IČO: 00313114

Evidenčné číslo: EV 2899/09

ISSN 1339-8989

Náklad 5 000 ks

Šéfredaktorka:

Zuzana Hrinková Siebenstichová

Redakčná rada: Martin Jurčo,

Veronika Majtánová

Redakcia: Mestský úrad,

Trhová 3, 917 71 Trnava

Číslo telefónu: +421 908 724 605

E-mail:

novinkyzradnice@trnava.sk

Dizajn a DTP: Barbora Blašková

Tlač: Dolis Goen, s. r. o.

Periodicita: desaťkrát do roka;

v auguste a v decembri vychádza

ako dvojčíslo

Nepredajné.

Foto na obálke: Obnovená socha

Panny Márie na Námestí SNP

Autor foto: Lukáš Patrik

Pozitívna demografická bilancia mesta v roku 2023

Počet obyvateľov Trnavy za rok 2023 mierne vzrástol. Ohlasovňa pobytov k 31. decembru 2023 evidovala 62 508 ľudí s trvalým pobytom v Trnave. Uplynulý rok sme tak uzavreli s pozitívnou bilanciou, zaznamenali sme o 115 občanov viac než rok predtým.

V roku 2023 sa narodilo 588 Trnavčanov. Prvé priečky najpopulárnejších mien obsadili Ema/Emma a Šimon. Najstarší obyvateľ Trnavy v roku 2023 dovŕšil 103 rokov. V minulom roku nás navždy opustilo 653 občanov a občanok. Kráčať po spoločnej ceste životom sa v uplynulom roku rozhodlo 345 manželských párov. Matrika však eviduje za rok 2023 aj 128 rozvodov.

Teší nás, že záujem občanov, stať sa či zostať Trnavčanmi,

rastie. Svedčí o tom nielen vyšší počet prisťahovaných obyvateľov (o 131 osôb viac), ale aj nižší počet odšťahovaných osôb (o 243 osôb menej) oproti roku 2022. Vďaka stúpajúcemu počtu obyvateľov tak môže mesto Trnava v ďalšom roku počítať s vyššími podielovými daňami od štátu, ktoré budú investované do rôznych oblastí na skvalitnenie života v meste.

Byť Trnavčanom je výhodné. Rezidenti mesta čerpajú rôzne benefity. Azda najvýhodnejším

z nich je v súčasnosti možnosť bezplatného parkovania vo vyznačených B zónach v rámci celého mesta. Trnavčania môžu využiť aj ďalšie výhody ako napríklad nižšie vstupné v mestských športových zariadeniach (kúpaliská, plaváreň, zimný štadión) či znížené dane a poplatky pre seniorov a pod.

MARTINA BEŇÁKOVÁ

Sofia je prvou Trnavčankou roku 2024

S príchodom nového roka sme privítali aj prvú Trnavčanku. Sofia Kráľovičová sa narodila v pondelok 1. januára 2024 o 17.55 h mamičke Márii z Trnavy.

Po narodení vážila 3290 g a merala 49 cm. Sofia je vytúženou dcérkou šťastných rodičov, na ktorú doma čakali traja starší bratia. Malú Trnavčanku prišiel v stredu 3. januára 2024 privítať primátor Peter Bročka a prednostka mestského úradu Katarína Koncošová, ktorí mamičke malej Sofie odovzdali finančný dar od Mesta Trnava a popriali im veľa zdravia, šťastia a krásnych spoločných chvíľ.

Srdečne gratulujeme Sofiiným rodičom, a tiež všetkým rodičom, ktorí s oslavou nového roka privítali aj svoje malé ratolesti. Ďakujeme tiež celému zdravotníckemu personálu z gynekologicko-pôrodnicej kliniky Fakultnej nemocnice v Trnave za ich starostlivosť a odhodlanosť, s akou pomáhajú mamičkám priviesť na svet ich malé lásky.

MARTINA BEŇÁKOVÁ

Trnava má za sebou prvé miestne referendum, témou bolo parkovanie

V Trnave sa 13. januára 2024 uskutočnilo prvé miestne referendum v jej novodobej histórii. Obyvatelia rozhodovali o regulácii parkovania. Do 25 referendumných okrskov prišlo medzi 7. a 22. hodinou 16 194 ľudí z 53 246 oprávnených voličov. Celková účasť bola 30,41 %. Vzhľadom na to, že kvórum potrebné na úspešné referendum je 50 % oprávnených voličov, je referendum považované za neplatné.

„Chcem sa poďakovať všetkým, ktorí vyjadrili svoj postoj či už neúčastou alebo účasťou na referende. Je to pre nás impulz ešte intenzívnejšie pracovať na zjednodušení a skvalitňovaní celého systému parkovania a hľadať čo najefektívnejšie spôsoby spoločnej participácie a komunikácie tejto náročnej a dôležitej témy. Budeme pokračovať v ďalšom vysvetľovaní toho, aké výhody regulácia má a že na konci dňa pomôže riešiť jeden z najväčších problémov samospráv na Slovensku, ktorým parkovanie je,“ komentoval výsledky primátor Trnavy Peter Bročka. Nezabudol poďakovať aj celému organizač-

nému tímu, ktorý zabezpečoval administratívnu prípravu a bezproblémový priebeh referenda.

Primátor Peter Bročka pred médiami poznamenal aj to, že v zónach s dlhšou históriou regulácie parkovania bola účasť najnižšia. To podľa neho naznačuje väčšiu akceptáciu súčasných pravidiel tými, ktorí s nimi majú skúsenosti. „V zónach, v ktorých majú reguláciu zavedenú najdlhšie, a to je širšie centrum mesta a napríklad sídlisko Ludmily Podjavorinskej, bola najnižšia účasť v referende. V priemere asi o polovicu nižšia ako v zónach, kde regulácia ešte zavedená nie je. To je pre nás signálom toho,

že ľudia, ktorí už skúsenosť s reguláciou vo svojej lokalite majú, vidia, čo im prináša. Na zjednodušovaní systému intenzívne pracujeme. Zóny, kde ešte nie je zavedená regulácia, mali najvyššiu účasť. Toto považujem za vyjadrenie strachu z neznámeho.“

Peter Bročka priblížil i ďalšie kroky mesta: „V tomto roku sa blíži finálne spustenie regulácie dopravy v celom meste a zároveň aj radikálne zjednodušenie celého systému. Tým, že klesne počet zón na štyri, sa výrazným spôsobom zjednoduší orientácia v systéme, ako aj narábanie s ním. Najskôr však potrebujeme mať presné dáta, poznať špecifiká

jednotlivých zón z praxe a mať jasno v tom, ako aktuálny systém v ktorej zóne funguje. Až potom vieme postupne uvoľňovať pravidlá, a k tomu po celý čas sme-

poukázal na to, že problematika parkovania rezonuje v každom meste na Slovensku. Počet vozidiel z roka na rok stúpa a otázkou regulácie sa bude musieť skôr,

Sme pripravení upraviť parkovaciu politiku tak, aby vyhovovala aj tým 28 % obyvateľov, ktorí sú s ňou momentálne nespokojní.“

Rudolf Krajčovič, predseda pe-

Celkový počet oprávnených občanov zapísaných v zoznamoch voličov.	53 246
Celkový počet oprávnených občanov, ktorí sa zúčastnili na hlasovaní.	16 194

Celkový počet oprávnených voličov, ktorí na otázku č. 1 odpovedali „áno“	15 423
Celkový počet oprávnených voličov, ktorí na otázku č. 1 odpovedali „nie“	562

Celkový počet oprávnených voličov, ktorí na otázku č. 2 odpovedali „áno“	15 061
Celkový počet oprávnených voličov, ktorí na otázku č. 2 odpovedali „nie“	693

Celkový počet oprávnených voličov, ktorí na otázku č. 3 odpovedali „áno“	15 015
Celkový počet oprávnených voličov, ktorí na otázku č. 3 odpovedali „nie“	820

Celkový počet oprávnených voličov, ktorí na otázku č. 4 odpovedali „áno“	14 970
Celkový počet oprávnených voličov, ktorí na otázku č. 4 odpovedali „nie“	846

Celkový počet oprávnených voličov, ktorí na otázku č. 5 odpovedali „áno“	15 409
Celkový počet oprávnených voličov, ktorí na otázku č. 5 odpovedali „nie“	467

rujeme. Samozrejme, regulácia je vždy iba jedno z mnohých opatrení. My neustále pracujeme aj na sérii ďalších projektov, napríklad na zvyšovaní počtu parkovacích miest.“

Výsledky referenda boli oficiálne vyhlásené na mimoriadnom zasadnutí mestského zastupiteľstva, ktoré sa uskutočnilo v utorok 16. januára o 13. hodine.

Výsledky miestneho referenda sú neplatné, keďže sa na miestnom referende zúčastnilo 30,41 % oprávnených voličov. Spolu bolo odovzdaných 16 030 platných referendových hárkov. Najvyššia účasť bola v okrsku č. 25 v Modranke (46,92 %), najnižšia v okrsku č. 2 na Trhovej 3 (7,78 %).

Viceprimátor Marcel Krajčo

či neskôr zaoberať každé väčšie či stredne veľké mesto. „16 194 ľudí sa zúčastnilo referenda. Negatívny postoj zaujalo 15 423 z nich, teda celkovo 28 % zúčastnených Trnavčanov vyjadrilo nesúhlas s reguláciou parkovania v meste. Na druhej strane je tu teda viac ako 70 % oprávnených voličov, ktorí vyjadrili svoj postoj práve neúčastou na referende, respektíve hlasovaním proti zrušeniu regulácie. Účasť na referende samozrejme berieme na vedomie a už čoskoro pripravíme, tak ako sme od začiatku spustenia systému avizovali, sadu zjednodušení tak, aby sa obyvatelia mesta, ako aj návštevníci v pravidlách ľahšie orientovali. K uvoľneniu pravidiel môže prísť najmä v zónach, kde sa parkovanie nejaví ako problematické.

tičného výboru na mimoriadnom zasadnutí mestského zastupiteľstva poďakoval Mestu Trnava za celkové organizačné zabezpečenie a profesionálny prístup ľudí z mestského úradu, ktorí v deň konania referenda prípravu zastrešovali. Tiež poďakoval všetkým Trnavčanom, ktorí využili svoje demokratické právo a prišli na hlasovanie.

Samotný priebeh referenda bol pokojný a bez incidentov. Prednostka mestského úradu Katarína Koncošová to uviedla na tlačovej konferencii v pondelok 15. januára. „Na príprave referenda sa začalo pracovať od 12. decembra 2023, kedy bol mestským zastupiteľstvom vyhlásený termín referenda. Nikdy sme nemali na prípravu volieb či referenda tak málo času. V nasadení bolo veľa

zamestnancov úradu, za čo im patrí naše poďakovanie. Naplnili sme potrebný počet zapisovateľov do 25 okrskov, na telefóne boli náhradníci. 34 členov do komisii delegovalo mesto, z toho 27 bolo zamestnancov mestského úradu. Na referendume bolo v rozpočte vyčlenených 50 000 eur. Je pravdepodobné, že po záverečnom

spočítaní všetkých nákladov bude táto suma prekročená.“

Téma parkovania rezonuje vo väčšine miest na Slovensku. Trnava má tú výhodu, že je v procese regulácie statickej dopravy ďalej ako mnohé iné. Pre vedenie mesta je výsledok referenda motiváciou ďalej pracovať na vylepšovaní a zjednodušovaní

parkovacieho systému, zapájať verejnosť do týchto procesov a trpezlivo vysvetľovať benefity, ktoré regulácia v systéme dopravy Trnavčanom prináša.

VERONIKA MAJTÁNOVÁ,
ZUZANA HRINKOVÁ

Novinky o našom meste vám prídu priamo do mobilu

Chcete mať prehľad o tom, čo sa v meste deje? S bezplatnou aplikáciou MUNIPOLIS môžete sledovať aktivity samosprávy priamo v mobile.

Ako na to?

1. Stiahnite si mobilnú aplikáciu MUNIPOLIS
2. V zozname samospráv vyhľadajte Trnavu.
3. Môžete si tiež vybrať kategóriu správ, ktorá vás zaujíma, alebo odoberať všetky.
4. Ak vyplníte ulicu, na ktorej bývate, prípadne ďalšie, ktoré vás zaujímajú (napr. na nich žijú vaši rodičia či na nich máte prevádzku), budete informovaní aj o udalostiach, ktoré sa týkajú priamo týchto lokalít (napr. odstávky elektriny či vody, o ktorých ich dodávatelia samosprávy včas upovedomia, aby mohla informáciu posunúť ďalej).

Správy o meste môžete sledovať aj na webovej adrese trnava.munipolis.sk, kde sa tiež dá zaregistrovať.

O systéme MUNIPOLIS

MUNIPOLIS funguje ako platforma na dôležité novinky a zaujímavosti mesta, ktoré by bolo inak nutné hľadať prostredníctvom viacerých infokanálov. Jedným kliknutím sa dostanete k informáciám o doprave, sociálnych službách

či mestskom trhu. Nechýba ani rýchly odkaz na webstránku mesta a oficiálne profily na sociálnych sieťach. Okrem toho majú používatelia prístup k užitočným kontaktom a v neposlednom rade k nástenke s aktualitami.

MUNIPOLIS ponúka tiež možnosť sledovať aj iné samosprávy, ktoré ho používajú. Rýchlo a jednoducho sa dozviete informácie napríklad o svojom rodnom meste či obciach, kde žijú vaši príbuzní alebo priatelia. Základný portál s novinkami je prístupný

aj pre neregistrovaných používateľov. **Iba s registráciou však dostanete aj informácie adresované priamo vám**, a to prostredníctvom aplikácie, prípadne e-mailu, ak si aplikáciu nestiahnete. Ak vyplníte aj svoje mobilné číslo, najurgentnejšie správy týkajúce sa vážnych obmedzení alebo ohrození vám môže mesto poslať ako SMS správu. Odber noviniek cez MUNIPOLIS je možné kedykoľvek zrušiť.

-red-

Trnavské morušovníky

Aj keď sa na prvý pohľad zdá, že tento článok bude na tému tzv. moruše trnavskej, ktorú otvoril v r. 1947 omylom jeden záhradkár, ¹ nie je tomu tak. Polemika botanikov okolo pojmu trnavská moruša prebehla v polovici 20. storočia, my však nazrieme ďalej do histórie.

Hodvábnictvo malo v Uhorsku dlhšiu tradíciu, no najviac sa rozvinulo za vlády Márie Terézie.² Tá podporovala pestovanie moruší a chov hodvábnika – priadky morušovej, ktorá sa živí listami morušovníkov. Morušovníky potrebovali priaznivé podmienky na to, aby sa im darilo, a preto bolo v monarchii vytipovaných len niekoľko lokalít, kde sa odporúčalo zasadiť morušovníkové sady (háje). V prvej polovici 19. storočia sa v okolí Bratislavy aj Trnavy nachádzalo viac pozemkov, kde sa morušovníkom darilo.

V trnavskom chotári sa pestovali morušovníkové stromy v časti Medziháj – medzi obcami Biely Kostol a Ružindol. Tejto

témy sa vo svojej štúdií dotkol aj múzejník Jaroslav Polakovič, keď skúmal situáciu trnavských podnikateľov v poľnohospodárstve a priemysle v minulosti. Píše: „V archívnych dokumentoch mesta Trnava je k tejto problematike samostatný materiál a informácie sú aj v mestských protokoloch. Hospodárenie s morušovníkovým lesom bolo tiež majetkom mesta, ktoré ho dávalo do prenájmu záujemcom. V r. 1842 magistrát mesta vydal nariadenie pre výrobcov hodvábu, aby dodržiavali kvalitu pestovaného hodvábnika a chránili morušové stromy pred vyhytnutím R. 1844 si miestny obchodník Ján Mayer podal žiadosť o prenájom pestovania morušovníkových stromov. Mesto kontrolovalo výsadbu, udržiavanie morušovníkových stromov i pestovanie priadky morušovej, dozor vykonával mestský inšpektor Anton Pitroff, ktorý upozorňoval na nedostatky a žiadal od mesta ochranu pred poškodením stromov.“³ Na starostlivo vybraných pozemkoch sa zakladali škôlky, kde sa pestovali zo semienok sadenice a tie sa potom vysádzali na vopred vybrané miesta s optimálnymi podmienkami na založenie morušovníkových hájov. Čo sa týka druhov moruší a ich udomácnenia, v populárnej literatúre sa uvádza, že spočiatku sa u nás pestovala moruša

čierna, no neskôr sa udomácnila i moruša biela, ktorej listy boli mäkkšie a priadka ich uprednostňovala.⁴

Priadka morušová je motýľ. Samička kladie 500 – 600 vajčiek, z ktorých sa v máji vyliahnu maličké húsenice. Húsenice sú veľmi žravé a živia sa listami morušovníkov. V istom štádiu vývoja sa menia na kuklu, ktorá je obalená v zámotku – kokóne. Na jeho vytvorenie produkuje živočích svojimi žľazami veľmi pevné vlákno. V jednom kokóne môže byť až 900 m hodvábného vlákna.⁵

V roku 1866 vyšla v Bratislave štatistická publikácia (ročienka) o bratislavskom kraji, kde sa spomína: „Mesto Trnava má okolo 6 400 kusov morušovníkov, niektoré z nich sú nové sadenice, niektoré už 3 – 4-ročné stromy, ale existujú aj staré morušové stromy. Jeden polokmenný 8 až 10-ročný strom v dobrom stave dáva 20 libier listov, veľká moruša dáva 50 libier listov – pričom na vývin 15-20 tisíc húseníc je potrebných 9 až 10 centov listov moruše. V okolí Trnavy je niekoľko plantáží moruše. František Jellinek, dekan z Dlhej, ktorý je aj vynikajúci pomológ, výrazne prispel výsadbou moruší nielen v samotnom meste, ale aj pozdĺž ciest. Množstvo sadeníc pestujú komunitné škôlky, napríklad pán J. Siebenfreud v Trnave má

¹ MACHOVIČ, Pavol. Moruša trnavská asi neexistuje....In: Novinky z radnice. Roč. XXV. č. 3, April 2014, s. 8 – 9. Online <https://www.trnava.sk/user-files/file/NzR%20apr%C3%ADl%2014%20eu.pdf>

² V Európe bolo Uhorsko tretím najväčším vývozcom hodvábnickej suroviny a piatym vo svete. Heslo: Hodvábnictvo. Zdroj: wikipedia. Online <https://sk.wikipedia.org/wiki/Hodv%C3%A1bnictvo>

³ POLAKOVIČ, Jaroslav. Hospodársky vývoj Trnavy v období ku kapitalistickej priemyselnej výrobe. In: Zborník. Západoslovenské múzeum, s.269

⁴ Zabudnuté poklady slovenských záhrad – moruše. Online: <https://soda.o2.sk/miesta/priroda-slovenska/zabudnute-poklady-slovenskych-zahrad-moruse/>

⁵ Heslo Priadka morušová. Wikipedia https://sk.wikipedia.org/wiki/Priadka_moru%C5%A1ov%C3%A1

jednu krásnu.“⁶ Neskôr sa však v ročenke spomína, že v roku 1865 v bratislavskom kraji postihla mladé sadenice vypestované z miestnych semien choroba, čo ovplyvnilo chov priadky. V texte autor podotkol tiež, že „Šťastie mali tí, čo použili japonské semenko, lebo túto odrodu choroba obišla. A práve táto udalosť nemala povzbudivý vplyv na ďalšie podnikanie s priadkou morušovou a výrobou hodvábu u nás.“⁷

Aj Polakovič v štúdiu napokon konštatoval, že v druhej polovici 19. storočia sa v Trnave

znižila textilná výroba aj výroba hodvábu a obchodovanie s ním. „Súkennícka valcha v hrnčiarovskom mlyne zanikla ešte do roku 1855, chov hodvábnika spojený s výrobou hodvábu upadal. Len do r. 1855 sa uvádza meno Jána Mayera ako obchodníka s hodváhom v mestských protokoloch“.⁸

Dobové fragmenty o existencii morušovníkových plantáží v trnavskom chotári v minulosti a chov priadky morušovej na výrobu hodvábu sú zaujímavým kúskom z mozaiky podnikania v našom meste, ktorá by

snáď ďalším štúdiom archívnych dokumentov a mestských protokolov z 18. a 19. storočia mohla priniesť viac informácií k tejto tematike. Staré moruše, na ktoré spomínajú naši prarodičia ako na zdroj chutných plodov v detstve, majú možno svoj pôvod práve v tejto, ešte staršej etape poľnohospodárskej činnosti v rámci trnavského mestského chotára.

SIMONA JURČOVÁ

Západoslovenské múzeum v Trnave

ZO ZBIERKY HISTORICKEJ KNIŽNICE ZÁPADOSLOVENSKEHO MÚZEA

Claude Vanel a jeho dielo

Claude Vanel bol francúzsky historik a prekladateľ zo španielčiny. O jeho živote vieme len veľmi málo. Nevieme dokonca ani základné biografické údaje o jeho narodení a smrti.

Vanel je autorom viacerých drobných tlačí z prostredia práva či financií, napríklad *Instruction pour dame Marie-Anne Aymeret, femme séparée de biens et d'habitation* (Pokyny pre dámu Marie-Anne Aymeretovú, ženu oddelenú od majetku a bydliska. 1668) alebo *Histoire du temps, ou Journal galant par Monsieur V**** [Vanel], conseiller du roy en sa Chambre des comptes de Montpellier* (Dejiny čias alebo Galantný žurnál od Monsieura V**** [Vanela], poradcu kráľa v jeho účtovnej komore v Montpellier. Paríž, 1685).

Claude určitú dobu pôsobil ako poradca účtovnej komory v Montpellier. O tento úrad prišiel a súdil sa so svojim nasledovníkom (nevedno

Claude Vanel a jeho dielo - Janičiari, 1573 (Codex Vindobonensis)

s akým výsledkom). Tlačou vyšiel drobný leták s názvom *Arrêt du Conseil d'Etat entre Claude Vanel ci-devant pourvu d'un office de conseiller en la Cour des comptes, aides et finances de Montpellier, et Pierre Eustache, actuellement pourvu dudit office* (Rozsudok Štátnej rady medzi Claudom Vanelom, ktorý predtým disponoval kanceláriou poradcu na Dvore audítora, pomoci a financií v Montpellier, a Pierrom Eustachom, ktorý má v súčasnosti uvedený úrad. Vydavateľské údaje nie sú identifikované, pravdepodobne ide o rok 1676). Aj predtým bol súdený, a to v prípade ohovárania. Aj o tomto procese vyšla drobná tlač s názvom *Arrêt du Conseil d'Etat ... contenant la réparation en laquelle Louis Olivier*

⁶ Statistische Nachweisungen über das Pressburger Comitatz 1866, Bratislava 1866, s. 323, Online: https://books.google.sk/books/about/Statistische_Nachweisungen_%C3%BCber_das_Pre.html?id=OD-Ucz-BVc%C&redir_esc=y

⁷ Cit. 4

⁸ Cit. 2, s. 276.

payeur des rentes de l'hôtel de ville de Paris... a été condamné à cause des calomnies par lui fausement avancées contre Me Claude Vanel... Contrôleur général des finances de Son Altesse Royale (Rozsudok Štátnej rady... obsahujúci reparáciu, ktorou bol Louis Olivier, platiteľ renty parížskej radnice... odsúdený za ohováranie, ktoré proti mne falošne použil Claude Vanel... Generálny kontrolór financií Jeho kráľovskej Výsosti. Bez vydavateľských údajov. Asi 1655).

Vanel písal aj historické publikácie, napríklad o protitureckých bojoch Uhorska *Histoire des troubles de Hongrie (Dejiny nepokojov v Uhorsku. 1. zväzok, Paríž, 1685)*. Kniha bola nanajvýš aktuálna, tretí zväzok obsahoval roky 1684 – 1686 a vyšiel v Amsterdame už v roku 1687. Ďalej to bolo *Abregé nouveau de l'Histoire Generale d'Espagne (Nové zhrnutie všeobecných dejín Španielska. 2 zväzky, Paríž, 1688 – 1689)*, *Abrégé nouveau de l'histoire générale d'Angleterre, d'Écosse et d'Irlande et des autres païs qui composent le royaume de la Grande Bretagne... (Nové zhrnutie všeobecných dejín Anglicka, Škótska a Írska a ďalších krajín, ktoré tvoria Kráľovstvo Veľkej Británie. Paríž, 1689)* a *Abrege Nouveau de l'Histoire Generale des Turcs (Nové zhrnutie všeobecných dejín Osmanov. Paríž, 1689)*.

Napísal aj „bulvárnu“ publikáciu s názvom *Galanteries des rois de France. Depuis le Commencement de la Monarchie jusques à present (Galantnosti francúzskych kráľov. Od počiatku monarchie po súčasnosť. 2 zväzky, Brusel, 1694)*. Toto dielo vyšlo hneď v tom istom roku v Nemecku ako *Intrigues galantes de la cour de France depuis le commencement de la monarchie jusqu'à présent (Galantné intrigy francúzskeho dvora od začiatku monarchie*

až doteraz. Kolín, 1694, 2. vydanie Kolín, 1698). O popularite svedčí aj ďalšie vydanie pod názvom *La France Galante, Ou Histoires Amoureuses De La Cour Sous Le Regne De Louis XIV. (Galantné Francúzsko, alebo ľúbostné príbehy na dvore*

o Nouvelles de doña Maria Dezayas... (Novely done Marie Dezayas... Paríž, 1680; Brusel, 1711) a *La Semaine de Montalban, ou les Mariages mal-assortis, contenus en huit nouvelles tirées du „Para todos“ du même auteur (Týždeň v Montalbane alebo*

Claude Vanel a jeho dielo - Bitka pri Moháči, 1526

za vlády Ľudovíta XIV. Kolín, asi 1705). Hneď o rok po prvom francúzskom vydaní sa dielo objavilo aj v anglickom preklade pod názvom *The royal mistresses of France, or, The secret history of the amours of all the French kings : from Pharamond the first monarch, anno 418 to this present time (Kráľovské milenky Francúzska, alebo, Tajná história lásky všetkých francúzskych kráľov: od Pharamonda, prvého panovníka, v roku 418 až po súčasnosť. Londýn, 1695)*. V roku 1700 vyšiel aj nemecký preklad s názvom *Die Galanterien aller Könige von Franckreich (Galantnosti všetkých francúzskych kráľov. Lipsko, 1700)*. Kniha teda bola nesmierne populárna (a asi by bola aj v súčasnosti).

Claude Vanel bol aj prekladateľom podobných „bulvárnych“ kníh, akú aj sám napísal. Ide

nesúladne manželstvá, obsiahnutý v ôsmich poviedkach prevzatých z „Para todos“ od toho istého autora [Juan Pérez de Montalbán]. Paríž, 1684).

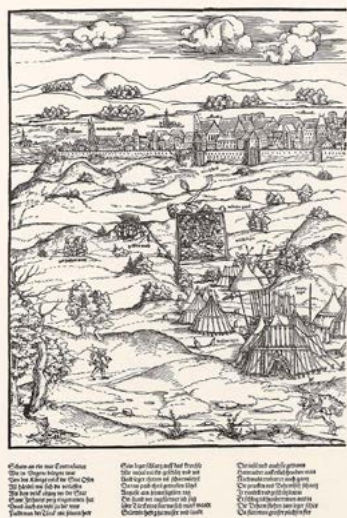
V historickej knižnici Západoslonského múzea v Trnave sa nachádza spomínané dielo *Abrege Nouveau de L'Histoire Generale des Turcs*, preto sa naň pozrieme detailnejšie. Prvý zväzok obsahuje úvod – chronológiu osmanských panovníkov a predslov o vtedajšom štáte Osmanskej ríše. Po asi štyridsiatich stranách nasleduje samotný text – Prvá kniha nového pojednania všeobecných dejín Osmanov, ktorá začína šiestym storočím a Mohamedom, zakladateľom a prvým organizátorom islamu. Druhá kniha je venovaná Saladinovi (zakladateľ dynastie Ajjúbovcov, 12. storočie), tretia začína rokom

1248 (siedma križiacka výprava, vedená francúzskym kráľom Ľudovítom IX. proti Egyptu, vtedajšiemu hlavnému sídlu moslimskej moci na Blízkom východe), štvrtá rokom 1299 a Osmanom I. Gázím (prvý sultán, zakladateľ Osmanského bejliku alebo emirátu, ktorý bol základom rodiacej sa Osmanskej ríše) a končí Bajazidom I. a rokom 1405.

Druhý zväzok pokračuje piatou knihou. Najväčší priestor je samozrejme venovaný Mehmedovi II. Dobývateľovi, ktorý porazil križiacku výpravu Jána Huňadyho a v roku 1453 dobyl Konštantínopol, čím spôsobil zánik Byzantskej ríše. Šiesta kniha začína rokom 1469 a venuje sa dlhej benátsko-osmanskej vojne (1463 – 1479). Siedma je venovaná Selimovi I. Hroznému (dramaticky rozšíril hranice ríše, dobyl Mamlucký sultanát Egypta, čím získal Levantu, Hidžáz, Tihámu a samotný Egypt) a Sulejmanovi I. Nádhernému alebo Zákonodarcovi (najdlhšie panujúci sultán Osmanskej ríše. 29. augusta 1526 v bitke pri Moháči zlomil vojenskú silu uhorského kráľa Ľudovíta II. a otvoril tým cestu Osmanov do Uhorska a habsburských území). Ošma kniha je venovaná aj spomínanej bitke pri Moháči a ďalším osmanským územným ziskom až po rok 1566. Obdobie druhého zväzku býva nazývané obdobím expanzie a vrcholu. V roku 1566 Osmanská ríša vo svojej najväčšej územnej veľkosti zahŕňala severnú Afriku a povodie Nílu, takmer celý Blízky východ, časť Kaukazu a juhovýchodnú Európu až po časti dnešného Chorvátska, Rakúska, Slovenska a Ukrajiny po Krym a okolie.

Tretí zväzok (deviata až dvanásť kniha) je venovaná sultánom Selimovi II. (známy ako Selim Blondák alebo Selim Opilec), Muradovi III., Mehmedovi III. (po

nástupe na trón nechal popraviť uškrténím všetkých svojich devätnásť bratov), Ahmedovi I. (ukončil osmanskú tradíciu bratovraždy), Mustafovi I. (počas svojej druhej vlády v rokoch 1622 – 1623 nazývaný Svätý Mustafa, no moderní historici ho prezývajú Blázon Mustafa), Osmanovi II., Muradovi IV. (obnovil autoritu štátu a majestát panovníka) a Ibráhimovi I. (modernými historikmi nazývaný Ibráhím Šialečný). Ide o časové obdobie rokov 1566 – 1579 (9. kniha), 1580 – 1603 (10. kniha), 1604 – 1636 (11. kniha) a 1637 – 1648 (12. kniha). Toto obdobie začína obliehaním Szigetváru (1566,

Claude Vanel a jeho dielo - Obliehanie a dobytie Budina, 1541

veliteľ obrancov bol Mikuláš IV. Zrinský a útočníkov sultán Sulejman I. Nádherný. Osmania síce zvíťazili, ale nepokračovali útokom na Viedeň) a končí smrťou sultána Ibráhima I. v roku 1648.

Posledný, štvrtý zväzok obsahuje obdobie rokov 1648 – 1691 a je venované iba dvom sultánom, konkrétne Mehmedovi IV., ktorý vládol 39 rokov (1648 – 1687) a Sulejmanovi II. (1687 – 1691). Mehmed IV. nastúpil na trón ako šestoročný. Politickú

moc mali v rukách sultánova matka Turhan Hatice Sultán a stará mama Kõsem Sultán. Vzájomná neznášanlivosť žien viedla k rebéliám, ktoré museli byť potlačené janičiarmi. V roku 1663 Osmania dobyli habsburskú pevnosť Nové Zámky, v roku 1669 padla (v tom čase benátska) Kréta, v roku 1672 Osmania získali významnú poľskú pevnosť Kamianec-Podilskýj. V roku 1683 sa neúspešne pokúsili obsadiť hlavné mesto Habsburgovcov Viedeň, no vďaka poľskej pomoci boli porazení. Následne sa šťastie od Osmanov odchýlilo. Kresťanská koalícia Habsburgovcov, Poľska, Ruska a Benátok na Osmanov zaútočila zo štyroch strán a v osemdesiatych rokoch 17. storočia dobyla územia v Uhorsku (Habsburgovci) a v Morei (Benátky). Prehry viedli v roku 1687 k povstaniu janičiarov a k Mehmedovu zosadeniu. Bol to po Sulejmanovi I. druhý najdlhšie panujúci sultán v osmanskej histórii. Hneď po nástupe Sulejmana II. na trón vypukla medzi Osmanmi a Habsburgovcami ďalšia vojna. Prvé stretnutie sa skončilo katastrofálnou porážkou Turkov v tzv. druhej bitke pri Moháči (1687). Sulejman II., neschopný vládnuť sám v komplikovanej situácii a pod čoraz väčším tlakom zo strany janičiarov, správu nad ríšou prenechal svojmu veľkovezirovi Köprülü Fazil Mustafovi Pašovi. Pod jeho vedením Turci zastavili postup habsburských vojsk do Srbska a potlačili protivládne povstanie v Bulharsku. Vojenské úspechy ríše sa však skončili smrťou veľkovezira počas bitky pri Slankamene (1691). V tom istom roku zomrel aj sultán Sulejman II. Obdobie tretieho a štvrtého zväzku býva nazývané obdobím vzbúr, zratov a obrodení (1566 – 1683). Vo všetkých štyroch knihách sa nachádzajú portréty sultánov Osmanskej ríše.

Tretí a štvrtý diel historickej tlačne Abregé Nouveau de L'Histoire Generale des Turcs z roku 1697 sa nachádzajú v historickej knižnici Západoslvenského múzea a pre záujemcov sú dostupné na prezenčné štúdium.

Zdroje:

Babelio [online]. [Cit. dňa 2023-08-21]. Heslo *Claude Vanel*. Dostupné na: <<https://www.babelio.com/auteur/Claude-Vanel/555579>>.

FAROQHI, Suraiya N. (Ed.). *The Cambridge History of Turkey. Volume 3 The Later Ottoman Empire, 1603 – 1839*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. ISBN 978-0-521-62095-6. FAROQHI, Suraiya N., FLEET, Kate (Eds.). *The Cambridge History of Turkey. Volume 2 The Ottoman Empire as a World Power, 1453 – 1603*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. ISBN 978-0-521-62094-9. FLEET, Kate (Ed.). *The Cambrid-*

Claude Vanel a jeho dielo - Smrť Mikuláša Zrínskeho v bitke o Szigetvár

ge History of Turkey. Volume 1 Byzantium to Turkey, 1071 – 1453. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. ISBN 978-0-521-62093-2.

VANEL, Claude. *Abregé Nouveau de L'Histoire Generale des Turcs*. 1. a 2. zväzok. Amsterdam: André de Hoogenhuysen, 1697.

VANEL, Claude. *Abregé Nouveau de L'Histoire Generale des Turcs*. 3. a 4. zväzok. Paríž: [bez mena], 1697.

Mgr. Milan Ševčík

kurátor historickej knižnice
Západoslvenského múzea

ZNÁMI I NEZNÁMI AUTORI HISTORICKEJ TRNAVSKEJ UNIVERZITY LXXXI.

Profesor Andrej Jaslinský: filozof či prírodovedec?

V prvý januárový deň tohto roka uplynulo dvesto štyridsať rokov od smrti významnej osobnosti historickej Trnavskej univerzity, profesora filozofie, teológie, etiky i fyziky, pedagóga, jezuitu Andreja Jaslinského. Hoci sa už o ňom na stránkach Noviniek z Radnice písalo (Karabová, november 2015), význam jeho pôsobenia, pedagogickej činnosti, ako i moderný obsah jeho diel si zasluhujú opätovné priblíženie. Jaslinského práce neboli doteraz v plnom rozsahu preložené do slovenčiny, čo čiastočne sanuje projekt KEGA 007TTU-4/2022 Filozofické diela z produkcie historickej Trnavskej univerzity (1635 – 1777) ako svedectvo pokrokového vedeckého myslenia v slovenskom milieu v 18. storočí, ktorý sa aktuálne rieši na Trnavskej univerzite.

Andrej Jaslinský (1715 Sviniča – 1784 Rožňava) je jedným z tých profesorov jezuitskej Trnavskej univerzity, ktorí v čase existencie akadémie v Trnave prispeli k jej zviditeľneniu na poli vedy. Na univerzite pôsobil po štúdiách v Košiciach, Trnave a Viedni a neskôr sa stal rožňavským kanonikom.

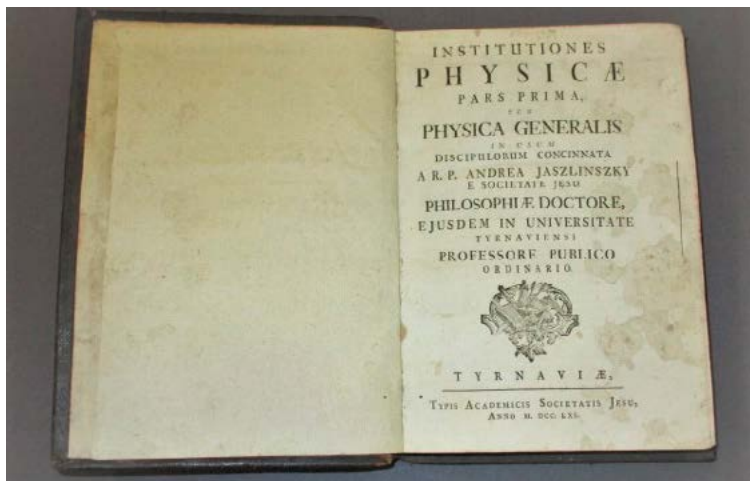
V našom meste vyučoval v čase, keď mohli pedagógovia relatívne slobodne publikovať a reagovať tak na nové moderné vedecké metódy, ktoré prichádzali zo západnej Európy. Je preto vhodným príkladom vedca, v ktorého prácach sa miešajú tradičné tendencie v zajatí aristotelizmu a tomizmu,

no zároveň v nich možno objaviť moderné vedecké názory reflektujúce európske trendy. Jaslinský si uvedomoval, že podľa vzoru anglického filozofa Francisa Bacona či fyzika Isaaca Newtona musí byť základom poznania prírody zmyslové skúmanie, skúsenosť a experiment, až potom nasleduje uva-

žovanie a dôkaz. Hoci členovia Spoločnosti Ježišovej nemali vo zvyku uskutočňovať prírodovedné výskumy, zvykli reagovať na experimenty iných vedcov a komentovať ich. Pozorovať to možno aj v Jaslinského prácach, v ktorých v pomerne krátkom časovom odstupe od publikovania reaguje na názory európskych vedeckých autorít. Po reforme vysokoškolského vzdelávania v roku 1753 bolo na základe nariadenia panovníčky Márie Terézie nevyhnutné vydať učebnice pre každý vyučovaný predmet na univerzite. Jaslinský promptne zareagoval na túto výzvu a jeho práce venované logike, metafyzike a fyzike sa stali obľúbenými učebnými príručkami určenými pre univerzitných študentov. Krátko po nariadení vyšla *Náuka o logike zostavená pre úžitok študentov* (Trnava 1754), ktorá sa zameriava na dejiny logiky a problém ideí. V *Náuke o fyzike zostavenej pre úžitok študentov* (Trnava 1756), ktorá vyšla o dva roky neskôr, sa riešia fyzikálne problémy týkajúce sa telies, ich pohybu, hmotnosti a s tým súvisiacej gravitácie. Ako jezuita mal Jaslinský snahu dať v nich vedecké názory do súladu s autoritou Boha a cirkvi, keď tvrdil, že telesá sa skladajú z atómov, tie však môže vytvoriť a zničiť premenením na nič len Boh ako ich tvorca.

V tom istom roku Jaslinský vydal v Trnave aj *Druhú časť náuky o fyzike čiže čiastkovú fyziku zostavenú pre úžitok študentov* (Trnava 1756), v ktorej sa v kontexte doby prejavujú Jaslinského kozmologické názory. V nich analyzuje ptolemaiovské a kopernikovské názory o pohybe nebeských telies a skúma možnosti vzniku a zániku hviezd a vzájomných vzdialeností medzi nimi. V tretej časti sa okrem iného prekvapivo venuje

problematike mimozemských civilizácií, ku ktorej pristupuje vedecky. Chronologicky spracováva názory siahajúce od antiky až po svojich súčasníkov. Pristavíme sa pri štvrtej dizertácii tejto učebnice, ktorá predkladá zaujímavú otázku venovanú pôvodu živočíchov. Keďže biológia nebola v osemnástom storočí samostatnou vedou a patrila pod časť filozofie nazvanej prírodná filozofia tj. *philosophia naturalis*, otázka vzniku organizmov, úlohy pohlavných buniek a spôsobu oplodňovania bola pertraktovanou témou filozofických rozpráv v tomto období. Názory na význam pohlavných buniek boli

rôzne, pričom prevládali dve koncepcie: jedna preferovala význam vajíčka pre vznik života, druhá hlavnú silu pri vzniku nového organizmu vkladala do spermií a vajíčkam priznávala len úlohu výživy; Jaslinský sa prikláňal k prvej teórii.

Skôr ako sa však Jaslinský dostal k otázkam vzniku organizmov, predstavil celú sústavu živočíchov od najjednoduchších organizmov, ktoré sa dali pozorovať len pod mikroskopom, až po kompletnú anatómiu človeka. Jaslinského opisy sú pomerne podrobné, zameriava sa na celkový vzhľad, ale aj

fungovanie jednotlivých orgánov, pričom akcentuje výnimočnosť toho-ktorého živočicha, ktorú prisudzuje božskému stvoreniu. V prípade hmyzu Jaslinský píše: „Hmyz má výnimočnú štruktúru. Po prvé ich telička sú pokryté pevnou a tvrdou schránkou alebo aspoň tenkým obalom, avšak dostatočne silným vzhľadom na veľkosť ich tela. Po druhé ich ústa čiže veľmi tenký sosák je zostrojený tak, že svoju potravu môžu dosiahnuť a vytiahnuť z najnedostupnejších dutiniek dreva, kameňov, kvetov a z iných tiel. Po tretie nohy majú vhodné nielen na to, aby sa pohybovali naraz spolu, ale sú tiež usposobené na udr-

žanie tela na všetkých povrchoch, keďže majú veľmi ostré pazúriky, ktoré môžu zaseknúť do pórov veľmi klzkých tiel, liezť po nich, alebo na nich čiastočne visieť. Po štvrté mnohé z nich pri pohľade cez mikroskop hýria krásnymi farbami a dá sa u nich pozorovať aj obdivuhodná obratnosť ich krídel. Vonkajší obal oka je u hmyzu tvrdý, oko je pevné a nehybné, rovnako ako u rýb je bezblanité. Niektoré pavúky majú dve oči, zriedkavo šesť, ba až osem. Mucha má vonkajší obal oka podobný sieti, preto bola obdarená toľkými očami, koľko jej sieť vytvára me-

dzier, ktoré sú u väčších múch viditeľné v dosť veľkom počte. Tekutiny, ktoré pretekajú cez cievy hmyzu, sa od tekutín iných živočíchov veľmi odlišujú farbou a inými vlastnosťami.“

Na záver možno skonštatovať, že Andrej Jaslinský vo svojich prácach komunikoval s najaktuálnejšími vedeckými teóriami a tézami, snažil sa ich zapracovať do svojho pohľadu na svet, čo bol na jeho dobu veľmi odvážny a pokrokový počin. Dokázal tým otvorenosť svojho myslenia a odvahu hľadať pravdu v determinatoch doby a spoločnosti, v ktorej žil. Zároveň je dôkazom, že v Trnave

sa v osemnástom storočí zmysľalo moderne, pokrokovovo a v súlade s najmodernejšími vedeckými smermi v Európe.

Zdroje:

Démuth, A. – Juríková, E.: Andrej Jaslinský a jeho Zákľady fyziky. In: Antológia z diel profesorov pôsobiacich na historickej Trnavskej univerzity (1635 – 1777). Trnava 2016, s. 63 – 94.

Karabová, K.: Andrej Jaslinský – moderne zmysľajúci profesor filozofie. In: Novinky z Radnice, november 2015, s. 12 – 13.

Karabová, K.: Úvod do dizier-

tácií Andreja Jaslinského zo všeobecnej a čiastkovej fyziky. In: História a poslanie filozofie na Trnavskej univerzite. Trnava 2013, s. 31 – 63.

Súťažná otázka:

Na čo slúži podľa Jaslinského hmyzu sosák?

Správne odpovede zasielajte do 20. februára 2023 emailom na erika.jurikova@truni.sk.

Z účastníkov súťaže vyžrebuje-me jedného, ktorý získa knižnú cenu.

ERIKA JURÍKOVÁ

Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity

Ludia a udalosti v histórii Trnavy

Výročia vo februári

1. 2. 1974 – V Trnave umrel predseda a doživotný čestný predseda spevokolu Bradlan FRIDRICH KUCHAR (50. výročie).

2. 2. 1954 – V Trnave sa narodil lekár, otorinolaryngológ a komunálny politik GABRIEL PAVELEK, poslanec mestského zastupiteľstva a v rokoch 2010 – 2012 riaditeľ Fakultnej nemocnice v Trnave (70. výročie).

4. 2. 1824 – V Trnave umrel zvonolejár KAROL FILGRADER, tvorca mnohých kostolných zvonov (200. výročie).

4. 2. 1999 – V Trnave sa uskutočnila slávnostná prezentácia poštovej známky s portrétom trnavského rodáka, prvého záhrebského arcibiskupa a neskôr aj kardinála JURAJA HAULÍKA, ktorá vyšla týždeň predtým súčasne na Slovensku i v Chorvátsku (25. výročie).

7. 2. 1959 – V Trnave sa narodil futbalový brankár a kapitán Spartaka Trnava VLASTIMIL OPÁLEK, ktorý umrel vo veku len 36 rokov na následky zranení pri autohavárii (65. výročie).

2019 – V Trnave umrela herečka MARGITA ŠEFCOVIČOVÁ, ktorá pôsobila v trnavskom

divadle od roku 1974 a v rokoch 1986 – 1989 zastávala aj post umeleckej šéfky súboru (5. výročie).

8. 2. 1664 – V Trnave umrel básnik a protiturecký bojovník PETER BENICKÝ, autor barokovej poézie, ktorú písal po slovensky (Slovenské verše) i po maďarsky (Magyar rithmusok). Obe zbierky vyšli až po jeho smrti (360. výročie).

9. 2. 1919 – V Nitre sa narodil FERDINAND THALMEINER, majiteľ kaviarne Európa v Trnave, ktorej názov sa v meste zaužíval U Thalmeinera. Jeho meno nesie aj nová kaviareň na Trojičnom námestí (105. výročie).

9. 2. 1999 – V Bratislave umrel trnavský rodák MARIÁN JURÍK,

JURAJ HAULÍK

muzikológ, umelecký šéf Opery SND a riaditeľ Slovkoncertu (25. výročie).

12. 2. 1909 – Vo Valči sa narodil učiteľ a hudobník DANIEL BULLA, riaditeľ školy v Cíferi, dirigent spevokolu Bradlan, knihovník Spolku sv. Vojtecha a regenschori v Kostole sv. Mikuláša v Trnave, kde mu roku 1999 udelili Cenu mesta Trnavy in memoriam (115. výročie).

13. 2. 2019 – V Trnave umrel právnik a športovec ŠTEFAN CEPKO, atlét, basketbalista a tenista, majster ČSSR v štvorhre seniorov a mládežnícky tréner, ktorému v roku 2012 udelili Uznanie za zásluhy o rozvoj a reprezentáciu mesta Trnavy (5. výročie).

SÚSOŠIE SV. CYRILA A METODA

14. 2. 869 – V Ríme umrel teológ, filozof, učiteľ, prekladateľ, jazykovedec a kňaz – misio-

nár sv. KONŠTANTÍN – CYRIL, spoluzakladateľ kresťanskej kultúry na Slovensku a zakladateľ slovanského písomníctva, ktorého meno nesie Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave (1155. výročie).

16. 2. 1969 – V Trnave sa uskutočnila prvá verejná diskotéka (55. výročie).

17. 2. 1749 – Cisárovná MÁRIA TERÉZIA schválila štatúty trnavských lekárníkov, ktoré boli prvými v celom vtedajšom Uhorsku (275. výročie).

17. 2. 1954 – Uznesením Rady KNV v Bratislave bolo zriadené Krajské vlastivedné múzeum v Trnave (dnešné Zsl. múzeum), ktoré začalo svoju činnosť už na jeseň toho istého roku (70. výročie).

17. 2. 2019 – V Trnave zomrel cyklista, dvojnásobný účastník pretekov Okolo Slovenska, tréner a športový funkcionár VLADIMÍR SELČAN (5. výročie).

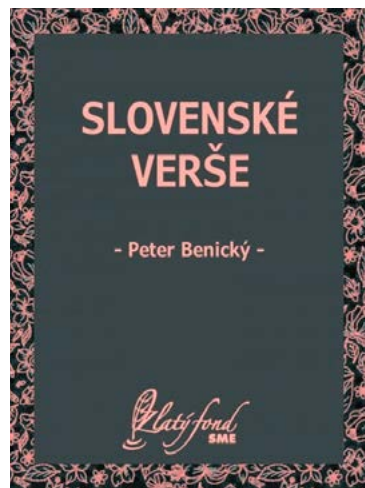
18. 2. 1929 – V Trnave sa narodila botanička a odborná publicistka KAMILA ZÁHRADNÍKOVÁ, absolventka trnavského gymnázia (95. výročie).

20. 2. 2009 – V Trnave umrel folklorista LEO BLÁŽEK, vedúci folklórnej skupiny Trnafčan a spoluorganizátor medzinárodného folklórneho festivalu Trnavská brána (15. výročie).

22. 2. 2014 – V Trnave umrel futbalista, športový funkcionár, vysokoškolský pedagóg a publicista JOZEF HAGARA, bývalý hráč a tréner Spartaka Trnava, v rokoch 1973 – 81 predseda

MNV v Trnave a nositeľ Ceny mesta Trnava (10. výročie).

23. 2. 1969 – Pred 55 rokmi v Trnave umrel herec, režisér, scenárista, autor divadelných hier a osvetový pracovník JÁN PUŠKÁR, v rokoch 1960 – 1963 člen Krajového divadla v Trnave (55. výročie).

25. 2. 1989 – V Bratislave umrel operný spevák a dlhoročný sólista SLUKU ELEMÍR SIEGEL, rodák z Trnavy, kde je aj pochovaný (35. výročie).

28. 2. 1744 – V Trnave sa uskutočnila posledná verejná poprava bosoriek (280. výročie).

28. 2. 1889 – V Trnave sa narodil ovocinár, ochranár prírody a odborný publicista KORNEĽ MAHR, organizátor 1. celoslovenskej ovocinárskej výstavy v Trnave v roku 1932 a zakladateľ Okrášľovacieho spolku mesta Trnava, ktorého meno nesie jedna z trnavských ulíc (135. výročie).

Pobočka Ligy proti rakovine žije najnovšou kampaňou Miluj ma rovnako

Viac ako tri desiatky rokov združovania, pomoci, rád i preventívnych aktivít si pripomenula trnavská pobočka Ligy proti rakovine. Vznikla krátko po formovaní celoslovenských aktivít Ligy proti rakovine SR a iniciátorkou pobočky bola vtedajšia prezidentka Eva Siracká. Spočiatku združovali len pacientky s karcinómom prsníka, neskôr sa ich aktivity rozširovali a oslovovali rovno pacientov na onkológii. Celé desaťročia je predsedníčkou trnavskej pobočky Mária Valentová.

MÁRIA VELENTOVÁ

Na obdobie spred tridsiatich rokov spomína Mária Vopátová, ktorá v roku 1992 nastúpila do trnavskej nemocnice ako klinická psychologička a jej úlohou bolo venovať sa najmä onkologickým pacientom. „Vybrala som sa na stáž do onkologického ústavu v Bratislave, kde bolo v tom čase fungujúce psychologické pracovisko. Odporučili mi zúčastniť sa na stretnutí klubu Venuša. Plná nadšenia som si dala za cieľ vybudovať podobné aktivity aj v Trnave. V tomto čase som sa na trnavskom pracovisku často stretávala s pacientkami s karcinómom prsníka. Zoznámila som sa s Věrou Jaroškovou, ktorá ma podporila a pomáhala mi. S vtedajšou primárkou Máriou Černou sme zostavili zoznam vylicených pacientiek a pripravili ustanovujúcu schôdzu. Zostala nevyriešená otázka, kto bude trnavský klub viesť. Sestrička

Janka Derneschová nám dala tip na Trnavčanku Máriu Valentovú,“ spomína Mária Vopátová. Pobočka bola oficiálne zaregistrovaná 13. januára 1991.

Mária Valentová bola v tom čase v ťažkej životnej situácii. Oboch rodičov mala ako pacientov na vtedajšom onkologickom oddelení. „Napokon som ochorela aj ja. Pravidelne som dochádzala na oddelenie za rodičmi. Nevedeli, že som chorá, keďže som sa liečila v Bratislave. Spýtali sa ma, či chcem pomôcť onkologickým pacientom. Povedala som áno, ale neviem ako. Napokon som bola zvolená. V Bratislave ma prezidentka Eva Siracká usmerňovala, čomu by sme sa mali venovať. Hovoriť o problémoch žien, možnostiach liečby, prevencie a starostlivosti o pacientky,“ spomína na toto obdobie v novembri 1992 Mária Valentová. Postupne sa aktivity rozšírili

na všetkých onkologických pacientov.

Na ustanovujúcom stretnutí sa zúčastnili pacientky, ktoré našli odvahu priznať si, že majú rakovinu. Vtedy sa o tejto chorobe hovorilo veľmi málo. „Želali sme si pomáhať liečeným a vyliečeným pacientom, rovnako aj spolupracovať na preventívnych akciách pre širokú verejnosť. Oslovovali sme lekárov, odborníkov v regióne, čo nebolo veľmi jednoduché vzhľadom na vyťaženosť. Pacientov sme oslovovali už na oddelení hneď po liečbe. No nie vždy sa nám darilo. Nevedeli alebo nechceli vedieť akou zákernou chorobou trpia a my sme ich nechceli do ničoho nútiť,“ spomína Mária Valentová. Postupne sa hlásili pacientky nielen o radu, psychologickú pomoc, ale aj o možnosti sociálnej podpory, keďže ochorenie je spojené s dlhodobou práceneschopnosťou. Časom začala trnavská pobočka organizovať aj podujatia – najmä prednášky a stretnutia s lekármi, neskôr sa predstavovala aj širokej verejnosti na Dni jablák, od roku 1998 pravidelne aj na Dni narcisov.

Každoročne sa zvyšovala aj vyzbieraná suma, ktorú venovali na nákup prístrojov pre pacientov, antidekubitné matrace, polohovateľné kreslá, lôžka, lymfomasážne prístroje i dávkovače. Trnavská pobočka Ligy proti rakovine SR je každoročne súčasťou trnavských Dní zdravia ako súčasť preventívnych aktivít i informovania o možnostiach pre onkologických pacientov. „Naše aktivity súvisia aj s kampaňami,

na ktorých spolupracujeme. Okrem Dňa jablk to boli napríklad každoročné kampane LPR.

Aktuálne je to tematika s názvom Miluj ma rovnako. Onkologickí pacienti neraz nemajú s kým zdieľať problémy v oblasti intimity, ktoré vznikajú v súvislosti s ochorením alebo s psychikou. Pre pacientov a ich partnerov je ťažké hovoriť o intimite a sexualite. Táto kampaň vznikla aj pre alarmujúci pokles veku onkologických pacientov, ktorí majú vek, v ktorom sa žije plnohodnotným sexuálnym životom,“ hovorí predsedníčka trnavskej odbočky Ligy proti rakovine Mária Valentová. Členovia sa stretávajú pravidelne

dvakrát do týždňa v centre na Vančurovej ulici. K dispozícii sú aj Centrá pomoci. Kontakty sú k dispozícii na webovej stránke Ligy proti rakovine. Rovnako funguje aj linka pomoci, kde sa môžu pacienti obrátiť s akýmkoľvek zdravotným problémom.

„Odbočka v súčasnosti zaznamenáva pokles členov, ktorých bolo vždy zhruba päťdesiat. Pokles súvisí aj s tým, že mnohé pacientky a pacienti sú na čiasťočne invalidnom dôchodku. Musia chodiť do práce a zamestnávateľ im neumožní, aby sa organizovali, nemajú čas sa s nami stretávať. Preto nás navštevujú nepravidelne, alebo im pomáha me telefonicky. Myslím,

že viacerí o nás nevedia resp. berú onkologické ochorenie ako niečo, čo nesúvisí priamo s organizovaním. Je to však ochorenie, ktoré pacienta i jeho rodinu poznačí na celý ďalší život,“ hovorí Mária Valentová, ktorá je držiteľkou Pamätnej medaily Cyrila a Metoda od Trnavského samosprávneho kraja.

MARTIN JURČO

Foto: autor a archív MV

Jubilant, ktorý knihy nielen číta, ale aj píše

Začiatkom januára oslávil významné životné jubileum známy Trnavčan, riaditeľ Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave Pavol Tomašovič. Svoju 60-ku si pripomenul netradične, ale pre neho príznačne, na novoročnom stretnutí básnikov s názvom Trnavská poetika, ktoré aj moderoval. Podujatie sa uskutočnilo v nedávno otvorenej Záhradnej čítárni knižnice, ktorá bola tak preplnená, že priam praskala vo švíkoch a nebola tam veľmi vhodná príležitosť pre rozhovor. Ten sa uskutočnil až o niekoľko dní neskôr a hneď prvá otázka sa týkala kráľovstva kníh.

Po 23 rokoch práce v samospráve ste posledných päť rokov zasvätili knižnici. Aké to boli roky?

Ak dám bokom obmedzenia a provizórium počas troch „covidových rokov“, ktoré menili predstavy a plány, som spokojný. Aj vďaka podpore TTSK sme obnovili vnútorný interiér, zábradlia, vstupnú bránu i pavlačové priestory, deťom sme odovzdali kompletne zrekonštruovanú herňu, čitatelia, hlavne stredoškólači a vysokoškólači, majú už rok k dispozícii novú modernú študovňu, vybudovali sme multifunkčnú miestnosť s 3D tlačiarňou, čítačkami a tabletmi, kompletne sme zrekonštruovali záhradu, kde je čerešničkou na torte nová Záhradná čítareň. Už skoro rok

služi nie len čitateľom, ale i rôznym komunitám, čím vytvára potenciál na ich stretávanie, ale i na tvorbu, rozvíjanie talentov a rôzne podujatia. Len minulý rok ponúkla KJF verejnosti 1 130 podujatí a poskytla 189 522 výpožičiek. Popri tom, každoročne obohacujeme čitateľský fond o stovky nových titulov, čo nie je pravidlom vo všetkých knižniciach.

Už dve desaťročia pravidelne čítam vaše úvodníky v mesačníku Novinky z radnice, ktorým ste na prelome tisícročia ako šéfredaktor zmenili formát a rozšírili obsah. Vzniklo tak množstvo originálnych textov, v ktorých sa zamýšľate nad aktuálnymi udalosťami a svojím obsahom odkazujú

na spoluprácu, komunikáciu a vnímanie životných pozitív bez delenia a politikárčenia. Nechcete ich vydať aj knižne? Záujem čitateľov by tu nepochybne bol. Alebo sa bojíte sa, že nejdete s dobou?

Za tie roky je to vyše 220 textov a ak bude záujem zo strany čitateľov či vydavateľa, dá sa o tom rozmýšľať. Čo sa týka otázky ísť s dobou, zdá sa mi, že navonok je doba nasýtená nespokojnosťou, delením, hľadaním nepriateľov a tých, čo sú vinní za naše sklamanie. Ústí to do nenávisťi a boja, o ktorý nestojím. Pomôžem si Platónovým podobnosťou o jaskyni. V rýchlym reagovaní na tieň na stenách jaskyne strácame obsah slov

i vlastného života. Stenami jaskyne sú najmä monitory a obrazovky, z ktorých čerpáme informácie o svete, politike i o spoločensve. Tiene vrhajú sociálne siete i médiá. Nie sú však vinné, chybné je nepochopenie ich limit. Na strane prijímateľov, ale i tvorcov obsahu. Každý presadzuje svoju pravdu. Tú však potvrdzuje život a čas. Dotyk s pravdou je možný, ak vyjdeme z jaskyne a vstúpime do reálnych vzťahov s konkrétnymi ľuďmi. V príbehu s inými sa nám odkrývajú pod nánosmi emócií konkrétne kontúry človeka. Spoločný príbeh je základom nielen zmyslu existencie, ale aj uznania jednotlivca. Tým, čo ľudí spája, a nie rozdeľuje. Preto hľadám príbehy a slová, ktoré spájajú a majú potenciál vytvoriť rozprávanie, ktoré obstojí v čase. Ak niekto vníma život a dobu ako boj proti niečomu a niekomu, ak ide o hľadanie nepriateľov a spôsobov ich likvidácie, tak touto cestou nechcem ísť.

S dobou ste nešli ani pred rokom 1989. Váš otec bol v PTP i Jáchymove, mohli ste študovať iba na technickej škole s nálepkou pôvodu „pochádza z nepriateľskej rodiny“. Nezúčastnili ste sa voľieb a svojou hladovkou ste sa vyhli podpísaniu vojenskej služby. Zdá sa, že nejste s dobou sa stalo vašim osudom?

Iba za predpokladu, ak sa doba vníma bez konkrétnych ľudí a osudov ako nálepka či ideologický kontext. V reálnom živote tvoria spoločnosť konkrétni ľudia. A tak pred rokom 1989 aj po ňom som stretol veľa ľudí, s ktorými sme zdieľali spoločný postoj. Ľudskosť nemôže byť limitovaná politikami, ani systémom. Ak sa stratí a s ňou i dôvera, vyhovárať sa na systém je krátkozraké. Ani vtedy, ani dnes som za svoje bolesti či radosti nevinil dobu, ale vnímam ich ako dôsledky rozhodnutí. Rozhodnutie nevoliť či stáť si za tým, že nepodpíšem vojenskú službu vlasti, boli osob-

nými rozhodnutiami, a musím priznať, že dôsledky som nemal domyslené. Hlavne pre tých najbližších. Nepokladám to teda za hrdinstvo, skôr za svoje rozhodnutie zodpovedajúce môjmu presvedčeniu.

Do povedomia verejnosti ste sa zapísali nielen ako hovorca trnavskej radnice, ale najmä svojimi bohatými a pestrými aktivitami na poli kultúry. Dlhé ste roky boli hovorcom iných, no ako autor môžete hovoriť za seba. Máte na konte niekoľko kníh, z ktorých prvá aj druhá získali cenu Knižnej revue. Môžete nám prezradiť, kedy sa môžete tešiť na ďalšiu?

Momentálne mám rozpisovaný životný príbeh v knižnici a ten je pre mňa prvoradý. Je to príbeh nielen slova, rozprávania, pamäte a skúsenosti, ale aj nádeje do budúcnosti. Venujem mu všetok svoj čas a uvidím, či trvalá stopa dostane aj podobu knihy.

Byť riaditeľom knižnice je celkom lákavé, najmä predstava, že človek sedí, popíja kávičku a listuje si v knihách. Aká je skutočnosť?

Je to ako s tou Platónovou jaskyňou. Predstava vystavaná z tieňov nezodpovedá realite. Knižnice sú výzvou byť pilierom spoločnosti, demokracie i kultúry. Nejde len o symbol, ale o reálny priestor ľudského príbehu, ktorý obstál v čase. Sú domovom slova, bez ktorého by nebolo ani myslenie, ani komunikácia, ani žiadne spoločensvo. Knižnice sú obzvlášť v tejto dobe, keď sa spoločnosť rozpadá do individuálnych predstáv, keď informácie tečú bez rozlišovania kontextov a súvislostí, dôležitým miestom na vytváranie komunit, ktoré uchovávajú úctu k slovu i človeku. A to je poslanie, ktoré sa nedá merať či posudzovať pracovným časom. K listovaniu v knihách sa tak dostávam až večer doma. Kávou však nepohrdnem, je súčasťou stretnu-

tí, rokovani či hľadania nových inšpirácií pre čitateľov a priaznivcov kultúry.

Už päť rokov sú knihy vašim „denným chlebom“. Čo čítate v súkromí?

Chlebom sú pre mňa dešatročia. Bez nich by som ani v zamestnaniach, ani v živote neuspel. Počas Vianoc som sa vrátil ku knihe Václava Bělohradského Čas pléthokracie, v ktorej pozoruhodne mapuje stav rozpadajúcej sa civilizácie. Nadväzuje na diagnózu Tonyho Judta v knihe Zapomenuté 20. stololetí. Mojou obľúbenou autorkou je filozofka Hannah Arendtová kvôli precíznej diagnóze totalitarizmu a spomínaní autori pokračujú v tomto mapovaní stavu a kríz súčasnej spoločnosti. Z oblasti beletrie bolo tých podnetov na prelome rokov viacero. Od Bariccovho Oceánu more, Ecovho Nultého čísla až po Kunderovu Totožnosť. Za posledné dva roky ma však azda najviac milo prekvapila Katarína Tučková svojou knihou Bílá Voda. Jahôdkou na čitateľskej torte sú pre mňa texty a básne mojich priateľov, spisovateľov.

Ako ste už spomenuli, v minulom roku ste v peknom prostredí knižničnej záhrady otvorili novú Záhradnú čítareň. Aké sú ďalšie plány?

Vďaka podpore a financiám Trnavského kraja sa naplnila vízia vytvoriť v záhrade knižnice priestor pre kultúrne podujatia, odborné stretnutia, diskusie i workshopy. Idea, ktorá ma fascinovala, že záhrada knižnice sa môže stať záhradou poznania, získala reálne kontúry. Rozhnanie knižnica – záhrada – človek evokuje dotyk pôvodnej rajskej inšpirácie, dotyk poctivého hľadania, trpezlivého uchovávaní a jeho rozvíjania. Je dotykom stvorenia nového videnia sveta. Sveta, v ktorom nie je jednotlivec uzavretý do jaskyne, ale vďaka čítaniu, načúvaniu i diskusii sa mu otvárajú širšie dimenzie sveta.

Z tohto poznania a porozumenia sa rodí tolerancia, spoločný príbeh, a nie pesimizmus, neznášanlivosť či boj proti druhým.

A to je úloha, ktorá nás čaká. Sprostredkovať takýto vzájomný dotyk, vytvárať komunity a podnety pre ďalšie myslenie. Tak ako v záhrade, aj tu sme niečo zasadili a treba ďalej pracovať, aby bola dobrá úroda. Na tento rok sme pripravili okrem nových kníh a služieb aj množstvo literárnych a kultúrnych podujatí a verím, že knižnica Juraja Fándlyho, ktorou sa v Trnave začína pešia zóna, bude pre všetkých čitateľov

a priaznivcov aj začiatkom ich osobného úspešného príbehu.

Ste veľmi aktívny človek. Pôbilibi ste dlhé roky v samospráve ako hovorca a vedúci kancelárie primátora Trnavy, boli ste šéfredaktorom mesačníka Novinky z radnice, riaditeľom i redaktorom Mestskej televízie Trnava, dlhoročným predsedom občianskeho združenia novinárov Pro Trnava, predsedom Klubu priateľov Trnavy, píšete knihy, ste členom Spolku slovenských spisovateľov i Slovenského centra PEN, dokonca i členom rady Vincech, publikujete články, mo-

derujete kultúrne podujatia atď. Kedy vlastne odpočívate a ako?

Všetci sa potrebujeme aj zastaviť. Sú chvíle oddychu s rodinou, priateľmi, ale aj chvíle, keď potrebujem byť sám, v horách či na potulkách. A sú chvíle, keď čítam knihu, až kým nezaspím...

Pán Tomašovič, k vášmu životnému jubileu vám želáme všetko najlepšie a do ďalších rokov veľa dobrej energie, inšpirácie a okrem dobrých kníh (a dobrého spánku) aj veľa dobrých ľudí okolo vás.

PETER RADVÁNYI

Pomastite brucho šiškami, slaninkou a ducha fašiangovou zábavou

V sobotu 10. februára roztancujú pešiu zónu pravé Trnavské fašangi. Pridajte sa do sprievodu masiek, vyhodíme si pred obdobím pôstu z kopýtka na ľudovú nôtu, ochutnáme sladké aj slané fašiangové menu a spoločne pochováme basu.

Už od 10.00 h ráno sa mesto prezeleie do sobotnej fašiangovej nálady. K chutným zabíjačkovým šmakom budú hrať hutné trombóny a trúbky. Dychová hudba Grinavanka to hneď na úvod rozbalí v tradičnom štýle. O 11.00 h ju vystrieda moderná cimbalovka Fidlicanti z Horných Orešian, ktorí ako stužtička, farebná pentlička, radi spájajú staré s novým, či tradičné so súčasným.

Maškari sa hotujú

Pri radnici sa od rána rozložia tvorivé dielne, na ktorých si deti aj rodičia budú môcť počas dňa vyrobiť veselé papierové škrabošky na tvár a pridať sa o 15.00 h do poobedného sprievodu. Tóninu aj rytmus pochodu masiek budú udávať trnavské folklórne súbory Trnafačan, Drienka a Trnavček. V minulosti kraľovali v sprievodoch masky medveďa, kozy, turoňa či slamenníka, ale ako

poznáme detské osadenstvo sprievodu „maškár“, pripoja sa určite hrdinovia z Labkovej Patroly či Trollov. Všetky „maškari“ sú vítané.

V poobednom čase nás čaká už poriadna Fašangovica. Otvorí ju Ľudová hudba Vieska a ukončí obrad pochovávanie basy, ktorý je aj podľa starých zvykov začiatkom pôstneho obdobia a pomyseľnou bodkou za veseliciami. Každý rok vypevadá basu na „onen“ svet iný folklórny súbor. Tento rok sa rozlúčky s basou zhodí Dedinská folklórna skupina Verešvaran. .

„Zomrela basa nám, chudera milá, lebo nám všetkým tú radosť robila.

O je, o jemine,
ten pôst však pominie,
o je, o jemine aj ten však pominie“

Celý program tohtoročných Trnavských fašangov nájdete v kalendári podujatí.

JANA PEKÁRKOVÁ

Zaži v Trnave

V Kreatívnom centre Trnava to počas otvorenia žilo návštevníkmi ...a svetovou premiérou

Decembrové otvorenie Kreatívneho centra Trnava bolo plné tvorenia, hudby, srdečných úsmevov a návštevníkov. Žilo to v každom kúte. Budovou sa hadili početné skupiny objavujúce históriu a príbeh meštianskeho domu na komentovaných prehliadkach.

Na nádvorí sa striedali nálady podľa hudobných interpretov. V ateliéroch sa majstrovalo s drevom, maľovalo, strihalo, lepilo, tkalo na krosnách, čarovalo s ihlou a farebnými niťami. V komornej atmosfére klenbových pivníc sa hralo divadlo a keď sa začalo stmievať, všetko bolo pripravené na premietanie filmu Šarkan. Všetko išlo podľa plánu a pripraveného programu. Až na jedno prevkapanie. Nečakanú „svetovú“ premiéru filmu, ktorý bol doteraz verejnosťou nezhladnutým, vzácnym a veľmi prácnym darčekom vnuka pre svojho deda k narodeninám.

Ako ma dedko naučil všetko

Kultúrnou bodkou otvorenia Kreatívneho centra Trnava pre verejnosť bola prednáška ilustrátora a režiséra animovaných filmov Martina Smatanu spojená s premietaním animovaného filmu Šarkan. „Noc pred podujatím mi napadlo, že otvorenie Kreatívneho centra by mohla byť tá pravá chvíľa ukázať niečo, čo som ešte nikdy nikomu verejne neukázal. A tak som sa rozhodol odpremiérovat animovaný film, ktorý sme s dedom Františkom Smatanom roztočili pred 13 rokmi a len nedávno som ho dokončil,“ vysvetlil Martin Smatana, ako mu v hlave skrsol tento nápad. Film sa volá Ako ma dedko naučil všetko. Ešte v noci napísal Martin dedovi správu, aby prišiel na druhý deň do KCT, že bude hviezdou večera. „No keďže má už 83 rokov, nemyslel som si, že sa mu bude chcieť prísť. On však ráno sadol v Žiline na vlak a prišiel. Myslím,

že to bola pre neho nezabudnuteľná chvíľa, vidieť po toľkých rokoch svoj hotový film.“

Jedno leto, podkrovne filmové štúdio a sedem minút bábkovej animácie

Film začal Martin Smatana natáčať po maturite v júni 2011 s kamarátom Marekom Frankom v starom podkroví na námestí v Žiline, ktoré si prerobili na amatérske filmové štúdio. „Zatvorili sme sa tam na celé jedno leto a bez znalosti animácie, bez peňazí, producenta a bez poriadnej techniky sme tam z čistého nadšenia natočili asi sedem minút bábkovej animácie,“ opísal svoje začiatky Martin. Potom však nastúpili na VŠMU, kde bolo veľa iných zadaní a cvičení. „Keď sme sa k filmu po dokončení baka-lárskeho štúdia rozhodli vrátiť, zdal sa nám tento počin už príliš amatérsky, roztrasený, pochybný,

tak sme ho zahodili a začali sme pracovať na „modernejších“ veciach. Rozpracovaný film upadol do zabudnutia, rekvizity a scény zapadli v podkroví prachom a môj dedo František, s ktorým sme všetky tieto scény a rekvizity vyrábali, mi pri každej príležitosti otkal o hlavu, že som film nedokončil, že bol krásny práve svojou nedokonalosťou a pýtal sa ma, prečo chcem robiť také hladké a plynulé animácie, ako kdesi v Amerike,“ spomína Martin.

Pokračovanie o desať rokov neskôr

„O desať rokov neskôr, keď nás korona zavrela doma, potreboval som si nejako vyplniť čas a znovu som si pozrel film,“ pokračuje vo svojom príbehu Martin. „Uvedomil som si, že je síce roztrasený a amatérsky natočený, ale ak by som dotočil chýbajúce štyri

minúty, mohol by som ho dať dedovi k osemdesiatym narodeninám.“ Martin si prenajal štúdio v žilinskej synagóge, nanosil tam z podkrovia všetky scény, opravil ich, ušil nanovo oblečenie pre postavy (pretože staré mu dávno vyhodili upratovačky) a za tri mesiace dokrútil chýbajúci materiál. Dedo samozrejme nevedel, čo jeho vnuk pripravuje, takže keď dostal pod stromček pozvánku na „predpremiéru“, bol veľmi prevapený. „V januári na jeho narodeniny prišla celá rodina priamo do štúdia, kde sme urobili oslavu medzi scénami, dedo doniesol basu šampanského a tortu a premietli sme hotový film, ktorý som dokončil po desiatich rokoch a dedo bol dojatý.“

Jeden mesiac animácie = jedna minúta filmu

Kým mal Martinov ďalší animovaný film Šarkan premiéru na festivale Berlinale a dostal 65 svetových ocenení, vrátane nominácie na študentského Oscara, jeho prvotina Ako ma dedko naučil všetko dostala oveľa

komornejšie, ale o to úprimnejšie ocenenie. Martin si vyslúžil od publika dlhý potlesk a veľký obdiv za to, že sa v čase rýchlych a instantných riešení venuje tvorbe, do ktorej vkladá nevyčísľiteľnú hodnotu – svoj čas. Výsledkom je darček, ktorý sa nedá kúpiť v obchode a pre nás všetkých zážitok, na ktorý sa nezabúda.

Netreba na to priveľa, len sa pusť smelo do diela!

Šarkan ako symbol zohral dôležitú úlohu aj vo filme Ako ma dedko naučil všetko. Malému stratenému chlapcovi pomohol nájsť cestu von z tmavého lesa a doviedol ho až do bezpečného dedovho náručia. Pritom mu v hlave zneli dedkove verše:

*Keď jesenný vietor zafúka,
vyhrň si rukávy na rukách,
na nohách vykaš si nohavy,
šarkan ťa určite zabaví.
Sprav štyri diery v plátne,
strč do nich prúťik, čo ho napne.
Priprav si špagát, dlhší než agát
a ani dlhšieho nemusíš sa báť.
Netreba na to priveľa,
Len sa pusť smelo do diela!*

Tak si vyhrňme rukávy a pustíme sa do práce, kľudne aj v ateliéroch Kreatívneho centra Trnava. Kde, kedy a aký program pre vás chystáme počas roka 2024 sa dočítate v ďalších číslach Novínok z radnice alebo na našom webe www.kct.sk.

MARTINA PONTESOVÁ

Premiéra, ktorá mení uhol pohľadu

Divadlo Jána Palárika v Trnave uvedie vo februári netradične v dvoch premiérach inscenáciu Zmeškané rozhovory, ktorá doslova mení uhol pohľadu a zaužívané predstavy o divadle. Predstavenie sa totiž začína ešte predtým, ako diváci prekročia prah divadla a jeho koniec si napíše každý divák sám.

Zážitok, ktorý nemôžete zmeškať

Zažite putovanie od Štúdia cez Zrkadlovú sálu až na javisko Veľkej sály, počas ktorého budete svedkami troch samostatných príbehov o medziľudskej komunikácii, zlyhávaní diskusie či limitoch dialógu. Príbehov, ktoré sú komické i melancholické, absurdné i akoby vytrhnuté zo života. V ktorom z nich sa nájdete a s ktorým budete najviac polemizovať?

V deň predstavenia dostanú diváci emailom správu, ktorá im pomôže pripraviť sa a naladiť sa

na to, čo ich čaká. Po príchode do divadla budú ich prvé kroky smerovať do Štúdia. Príbeh Lucie Mihálovej o matke so synom s poruchou reči chytí za srdce nielen rodičov, ktorí pomáhajú svojim deťom zaradiť sa do vzdelávacieho systému. Inscenácia vychádza zo skutočných príbehov zozbieraných v trnavskom regióne a diváci sa môžu tešiť aj na herecký výkon dlhoročnej členky hereckého súboru Tatiány Kulíškovej.

Po prestávke sa stane dejiskom druhej časti honosná Zrkadlová

sála, v ktorej sa zvyčajne konajú koncerty alebo plesy. Tentokrát sa stane netradičným javiskom pre oceňovaného herca Martina Hronského a divákov, ktorí sa stanú súčasťou jeho umeleckého výstupu. V sprievode špičkových hudobníkov a v jedinečnej atmosfére Zrkadlovej sály sa diváci ponoria hlboko do Platónových úvah o dialógu pod režisérskou taktovkou Rastislava Balleka.

Posledná časť dovolí divákovi nahliadnúť do zákulisia divadla a doslova zmeniť uhol pohľadu. Ocitnú sa totiž netradične

na javisku, odkiaľ budú sledovať nakrúcanie televíznej show o vzťahoch a intimite. Záverečná časť inscenácie režiséra Davida Jařaba je zároveň spojením profesionálnych domácich aj hosťujúcich hercov a herečiek s neprofesionálnymi divadlami z Trnavy: Divadlo Etapy a Univerzitné divadlo The.art.re.

Očakávať neočakávané

Zmeškané rozhovory sú pre všetkých divákov, ktorí sú pripravení vydať sa na cestu

za poznaním seba samého. Otvorenosť a zvedavosť sú hlavné podmienky, ktoré musia diváci splniť, aby mohli zažiť tento netradičný divadelný formát. Projekt vznikol v spolupráci s trnavskými odbornými pracoviskami v oblasti jazykovedy, filozofie a špeciálnej pedagogiky.

Po skončení predstavenia dostanú diváci emailom posledný diel skladačky. Záver si tak napíše každý sám.

KATARÍNA ČUČKOVÁ

Získajte do prenájmu vynovenú sálu v Kultúrnom dome Kopánka

Do kulturáku na Kopánke, známeho Trnavčanom ako Kubáň alebo Argentína, sa po rekonštrukcii vracia život. Pre svoj projekt môžete získať až 10 dní nájmu mesačne. Zareagujte na výzvu.

Pod strechou kultúrneho domu môžu už od februára 2024 zakotviť pohybové krúžky pre deti, koncerty, swapy hračiek či oblečenia, trhy, bazáre, konferencie, tvorivé dielne, maškarné bály či iné príjemné školské, komerčné alebo komunitné aktivity v Trnave.

Zaži v Trnave – Mestské kultúrne stredisko sa snaží oživením kultúrnych domov v meste zlepšiť podmienky pre tvorbu kultúry a umenia, zvýšiť dostupnosť kultúrnych aktivít, podporiť spoluprácu lokálnych aktérov a zvýšiť odolnosť kultúrneho a kreatívneho sektora.

„Sú to ciele, ktoré sú vytýčené v pripravovanej Stratégii pre kultúru a kreatívny priemysel mesta Trnava, a aj obnovou kultúrnej infraštruktúry ich vieme naplniť. Kultúrny dom v Modranke už prešiel čiastočnou rekonštrukciou pred pár rokmi, ale dom na Kopánke bol kvôli zdevastovanému stavu využívaný minimálne, čo veríme, že sa vďaka jeho

obnove a dnešnej výzve zmení“, hovorí Peter Cagala, riaditeľ Zaži v Trnave.

Každý dobrý nápad má šancu v tejto výzve uspieť, tak o sebe určite dajte Mestskému kultúrnemu stredisku Zaži v Trnave vedieť na info@kultura.trnava.sk.

„Kubáň“, ako sa kultúrnemu domu na Kopánke ešte stále ľudovo hovorí, je už staršieho dáta a potreboval rozsiahlejšiu vnútornú rekonštrukciu. Na sále sú nové hliníkové, protihlukové okná s motorickým ovládaním a výbornou tepelnou izoláciou. „Dali sme ušitť akustické závesy, ktoré nielen opticky zmäčkujú priestor, ale aj odhlučnia podujatie, aby neprenikalo na ulicu, zaviedli v celom kultúrnom dome wifi a položili novú podlahu s príjemným dreveným dekorom,“ hovorí Peter Cagala a dodáva:

„V prípade potreby vieme prenajať na akciu za symbolický poplatok aj ozvučenie v zložení reproduktory, mixpult a bezdrôtové mikrofóny.“ Na modernizáciu technic-

kého, priestorového a funkčného vybavenia Kultúrneho domu Kopánka boli vďaka kvalitnému projektu Zaži v Trnave schválené prostriedky z Európskej únie. Nenávratný finančný príspevok má výšku 199 500 EUR.

Sála až pre 350 ľudí

V rámci prenájmu môžete využiť sedem stolov, 150 nových stoličiek, 70 starších stolíc, a ak by ste potrebovali priestor na státie, do sály sa zmestí až 350 ľudí. Súčasťou sály je aj pódium. Pre účastníkov záujmového krúžku, či podujatia, sú k dispozícii i novučičké toalety i sprcha. Kultúrny dom má bezbariérový vstup, sociálne zariadenia, a taktiež sálu.

Popište v skratke svoj projekt

V tejto výzve hľadá Zaži v Trnave nájomníkov do konca školského roku, t.j. do 30. júna 2024. Ďalšia výzva sa bude týkať školského roka 2024/2025 a pôjde von k 1. septembru.

Integrovaný regionálny
operačný program

MINISTERSTVO
INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA
A INFORMATIZÁCIE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA

Rozpíšete sa na info@kultura.trnava.sk, na čo by ste priestor kultúrneho domu využili, či máte záujem o opakovaný nájom alebo jednorazový, či ide o komerčný projekt alebo neziskový. V prípade, že by ste potrebovali sálu na viac dní, napíšte nám aj o ktoré dni a časy máte záujem. Sála nie je vhodná na večerné diskotéky, keďže kultúrny dom sa nachádza v pokojnej obytnej zóne a radi by sme chránili obyvateľov. V prípade, že nosíte v hlave napríklad nápad na letný tábor, ku ktorému potrebujete zázemie, určite nám tiež napíšte.

**S kultúrnym podujatím radi
v Zaží v Trnave pomôžeme**

Ak máte nejakú ideu na zaujímavé kultúrne podujatie pre komunitu alebo verejnosť, vieme vám v Zaží v Trnave – Mestskom kultúrnom stredisku pomôcť event zrealizovať.

Cena prenájmu sály, ktorá je zverejnená na našom webe, sa bude odvíjať od toho, či ide o komerčné podujatie, na ktorom si bude organizátor vyberať vstupné, alebo ide o nekomerčné podujatie, ktoré je zadarmo.

Knižnica, potápači aj silvestrovský program – sála kulturáku zažila už veľa

Kultúrny dom Kopánka stojí na ulici už od sedemdesiatych rokov 20. storočia. Nie je teda

prekvapujúce, koľko rôznych združení a programov sa v priestoroch vystriedalo. V roku 1989 tu chvíľu sídlila pobočka Okresnej knižnice, diali sa tu programy Olda Hlaváčka, niekto si možno pamätá aj na silvestrovský program Československého rozhlasu či vystúpenia Radošinského divadla, Ivu Janžurovú a vystúpenie SLUKU. Sálu využívali často aj školy na plesy a maškarné bály. V jej priestoroch sa diali aj rôzne chovateľské výstavy, sídlili tu záhradkári aj potápači. Našťastie kulturák využívali len nasucho.

JANA PEKÁRKOVÁ

Jedinečný kalendár Modranky oživuje históriu mestskej časti

Ján Rezbárik, historik – amatér, vzdelaním prírodovedec, niekoľko rokov zbieral staré rodinné fotografie. Časom sa k nim pridávali ďalšie a ďalšie dobové fotky od obyvateľov Modranky až vznikla bohatá zbierka, možno aj unikátnych fotografií zachytávajúcich ducha minulosti.

Fotografie priebežne digitalizoval. Zozbieral a spísal k nim sprievodné texty, ku ktorým si hľadal cestu prostredníctvom obecných kroník a rôznych zápisov v Štátnom archíve v Trnave.

„Ludia sú pomínuteľní, ale fotky zostávajú. Aj preto som sa rozhodol ich zbierať, spisovať ich príbehy a zachovať tieto spomienky aj pre ďalšie generácie,“ priblížil dôvod svojich aktivít Ján Rezbárik, autor prvého historického kalendára zachytávajúceho minulosť obyvateľov Modranky, ktorej je hrdým obyvateľom.

Tento unikátny nástenný kalendár na rok 2024 má 13 listov, na nich 23 dobových fotografií. Vyšiel v náklade 500 kusov. Zberateľ ho vydal pod hlavičkou svojho občianskeho združenia Pro Moderdorf. Kalendár zachytáva bežný život obyvateľov

Modranky aj historické udalosti. Dočítate sa v ňom napríklad aj o významných osobnosti a rodákoch, o Dobrovoľnom hasičskom zbere i o tamojšej Lurdskej jaskyni.

„Nechcel som si nechať tie fotky len tak doma v šuplíku, práve naopak. Chcel som sa s nimi podeliť, aby sa naša história dostala do širšieho povedomia obyvateľov,“ vysvetľuje Ján Rezbárik. „Ohlasy na kalendár sú veľmi dobré a mňa to naozaj teší. Okrem toho, že sa ľuďom páči, ozývajú sa mi aj takí, ktorí na fotografiách spoznávajú seba alebo svojich príbuzných,“ neskrýva nadšenie.

Týmto kalendárom to nekončí. J. Rezbárik má fotografií stovky kusov, aj na ďalšie kalendáre, ak bude o ne záujem. Plánuje vydať aj monografiu, ktorá zveční rodinnú zbierku týchto vzácných foto-

grafií v knižnej podobe. Vydanie kalendára nie je lacná záležitosť, priznáva, preto sa spolieha aj na sponzorov a ich ochotu podporiť činnosť občianskeho združenia, ktoré za vydaním kalendára stojí.

Historický kalendár Modranka 2024 je na predaj, cena zaň je dobrovoľná. Ak máte záujem kúpou podporiť tento projekt, kontaktujte Jána Rezbárika e-mailom na adrese jan.rezbarik@gmail.com.

ZUZANA HRINKOVÁ

Marián Šidlík s novou zbierkou i o básňach svojej mamy

Útržky z mojich rán – tak sa volá najnovšia zbierka trnavského rodáka Mariána Šidlíka. K šiestim básnickým zbierkam a jednej knižke pre deti prichádzajú impresionistické obrázky zachytávajúce vo forme básni vnemy, pocity a dojmy pomínuteľnosti. Marián Šidlík (nar. v r. 1954) bol dlhé roky rozhlasovým programovým hlásateľom. Je autorom niekoľkých známych reklamných sloganov, ale zaoberá sa aj orientálnymi jazykmi.

Najnovšia básnická zbierka Útržky z mojich rán je čiastočne motivovaná aj jeho dlhotrvajúcou chorobou. Vychádza z pocitov smútku a nostalgie za stratenou minulosťou. Je akoby odrazom dušičkového obdobia, keď myslíme na svojich blízkych, ktorí sa už nevrátia. „Väčšina mojej tvorby

je v podstate lyrická impresia, zachytenie prchavého momentu, zážitku, vnemu,“ hovorí Marián Šidlík. Aktuálna zbierka súvisí s vekom a s potrebou vracieť sa v čase. „Trochu sme sa aj škriepili s vydavateľom ako má zbierka vyzeráť, aká má byť. Zdala sa mu príliš bolestínska a príliš

sentimentálna. Tak sme z niečoho ubrali, zmenili to. Ale myslím si, že nikto z nás svoj tieň neprekročí, tak zbierka zostala v rovine jemnej, citlivej a nostalgickej,“ hovorí Marián Šidlík. „Sú to spomienky na mladosť, partnerský vzťah i na mamičku. Čím sme starší, tým viac si spomíname

na rodičov. Niekedy neviem, čo bolo včera, ale denne si spomínam na časy detstva. Takže aj ja sa venujem zážitkom, ktoré sa vynárajú po rokoch, ako výlet s mamičkou. Sú tam aj trochu výčitky, že v tom mladistvom pubertálnom veku som možno nebol taký, ako by som mal byť. Pociť previnenia a pokánia sa tam akosi prelínajú,“ hovorí Marián Šidlík a pripomína, že mali by sme myslieť na dobré vzťahy s rodičmi i so súrodencami. Môže prísť čas, keď im už nebudeme mať šancu čokoľvek povedať, porozprávať sa, prípadne im poďakovať. „Uvedomil som si jednu vec, keď som začínal s písaním ešte na základnej škole. Prvú krajšiu báseň som napísal mamičke v sedemnástich. Stále som otáľal a napokon už bolo neskoro. Takže treba isté veci robiť, keď je to potrebné. Keď sa to nedá, treba sa vrátiť a pretaviť to do nejakého dojmu alebo pocitu ako je báseň,“ hovorí Marián Šidlík a pripomína, že len nedávno uzrela svetlo sveta aj zbierka básní jeho mamy.

Poetka Anica Fandlová-Šidlíková (21. júla 1913 Trnava – 9. apríla 1987 Trnava) má tiež básnickú zbierku. Marián Šidlík takto zosumarizoval aj jej krátky životopis: „Od šiestich rokov bola sirotou. Vychovávala ju babička, rovnako

aj jej staršieho a mladšieho brata. Biedu netreli, no žilo sa ťažko. Anna úspešne skončila meštiansku školu a istý čas bola učiteľkou v malotriedke na juhu Slovenska. Hoci mala viacero nóbl ctiteľov, v roku 1936 sa vydala za modrookého blondiaka z blízkej dediny, spolupracovníka vo firme Baťa. Až do pôrodu tretieho syna v roku 1943 bola v podstate ateistkou. Potom viere zasvätila celý svoj život. Na jar v roku 1954 bola pre svoje náboženské aktivity sledovaná Štátnou

bezpečnosťou. Vtedy ešte netušila, že pod srdcom čaká štvrté dieťa – mňa. To všetko ju, i môj život, na dlhé roky veľmi poznačilo. Poézii sa začala venovať až po štyridsiatke. Rýmované verše z raného obdobia sa nezachovali. Stratili sa aj prevažne duchovné elégie, ktoré napísala po odchode na dôchodok. Dátované básne, ktoré vznikali zhruba v rokoch 1958 až 1973 som mierne upravil a zostavil som z nich útlú zbierku. Dal som jej názov Presypacie hodiny túžby. V jej krehkej básnickej tvorbe sa s ľahkosťou snúbi túžba s vierou,“ hovorí Marián Šidlík a pripája jednu z jej básní s názvom *Krásne ťažké časy: „Občas si zaspomínam na Trnavu môjho detstva. / Zbožná ulica s dlhými dvormi pri hradbách, / kde nežili len zbožní ľudia. / (Až neskôr som sa dozvedela, že názov súvisí so slovom zbožie – tovar.) / Bývala tam vdova s mnohými deťmi, čo fajnovým paničkám právala bielizeň / koryto, šichtové mydlo, kefa. / Raz som započula, ako jej dcérka vraví: / „Mamka, háňky máte celé zodraté...“ / Veru, život nás dakedy derie z kože a útechou je len Bože, Bože!“*

MARTIN JURČO
repro MŠ

Trnavské pohľady Pavla Bohunického

Ešte koncom minulého roka sme mohli v priestoroch Trnavského osvetového strediska vidieť výstavu trnavského fotografa Pavla Bohunického. Výstava bola jeho piatym autorským počinom. Prezentoval portrét, motívy krajiny a zátišia doplnené zábermi rodnej Trnavy.

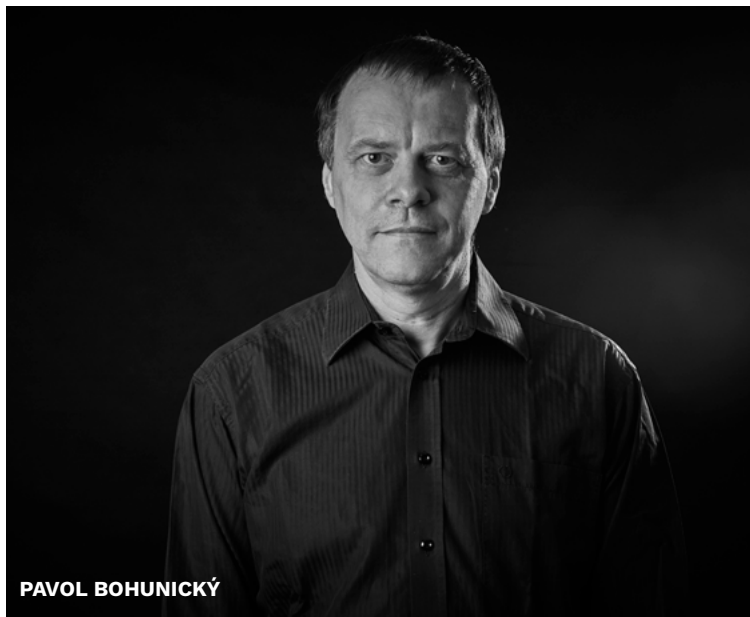
Pavol Bohunický (nar. 28. marca 1966 v Trnave) pochádza z rodiny učiteľov (Pavel Bohunický bol v minulosti známym trénerom hádzanej). Prvý fotoaparát dostal na strednej škole a dodnes si pamätá, že to bol sovietsky prístroj Vilija-auto. „Vtedy som si vybavil aj svoju prvú čiernu komoru so zväčšovacím prístrojom na fotografie. Najprv som veľa fotil

a učil sa dobre vyvolávať film. Potom som sa začal učiť vyvolávať fotografie. Na strednej škole v druhom ročníku som začal chodiť do fotografického krúžku. Fotografoval som krajinu, portréty a zátišia. To už som potreboval lepší fotoaparát. Tak ma otec zobral do Viedne, kde mi kúpil moju prvú zrkadlovku Canon AV1. Prihlásil som sa do fotografického

krúžku na ZUŠ v Trnave u Petra Babku,“ hovorí Pavol Bohunický.

Postupne sa osmelil a začal posielat fotografie na okresné, krajské a celoštátne fotografické súťaže. Zväčša sa umiestnili. Nien na treťom, inokedy na druhom či prvom mieste. Absolvoval známu strednú polygrafickú školu v bratislavskej Rači. „Pôvodne som chcel byť reprodukcny grafik.

Ale v Trnave taký odbor ešte nebol, tak som sa stal tlačiarom. Vtedy v Trnave úspešne fungovali moderne vybavené Polygrafické závody. Popri práci som stále viac fotil a zhotovoval si fotky. Začal som robiť aj prvé zákazky pre verejnosť. A záujem sa stále zväčšoval,“ hovorí Pavol Bohunický. Dostával viac a viac ponúk na zhotovovanie fotografií. Príležitosť sa mu naskytna v čase, keď Okresný podnik komunálnych služieb ponúkal v rámci malej privatizácie trnavské fotografické služby. Prevzal celú agendu prác komunálu, a to mu v istej pozmenenej podobe zostalo podnes. A stále je aktívny aj ako umelecký fotograf, čo dokumentuje aktuálna výstava. „Keďže som Trnavčan, najviac fotografií je z Trnavy. Prvýkrát som vystavoval fotografie na kameni a dreve. Fotografie sú vyrobené klasickou technikou vo fotokomore, je to čiernobiela fotografia. Ostatné fotografie

PAVOL BOHUNICKÝ

sú na plátne, ručnom papieri a akvarelových fotopapieroch.“

Aj keď Pavol Bohunický momentálne pracuje s digitálnym fotoaparátom, jeho srdcovkou zostala klasická fotografia a vy-

volávanie fotiek v tmavej komore. Tou začímal a vryla sa mu pod kožu.

MARTIN JURČO

Foto: archív autora

FOTOGRAFIA Z VÝSTAVY

Knihovníctvo bolo pre ňu životom i poslaním

Trnavská kultúrna verejnosť sa rozlúčila s dlhoročnou knihovníčkou, jednou z osobností veľkej rodiny knihovníkov trnavského regiónu Jozefínou Kocánovou. Zomrela náhle a nečakane na začiatku roka. Patrila k tým, čo vedeli presne ako v návštevníkovi knižnice zapáliť oheň záujmu o literatúru. Najčastejšie sa s ňou takto prvýkrát stretávali žiaci, ktorí v trnavskej knižnici z detského oddelenia prešli k dospelákovi. Tak si ju zapamätalo niekoľko generácií návštevníkov knižnice.

Jozefína Kocánová rod. Remenárová (* 2. apríl 1948, Špačince – † 13. január 2024, Dolné Dubové) absolvovala Strednú knihovnícku školu v Bratislave. Do vtedajšej Okresnej ľudovej knižnice v Trnave prišla 1. augusta 1968 po roku práce v Univerzitej knižnici Bratislave. V trnavskej knižnici zostala celý život až do odchodu do dôchodku v roku 2004. S knižnicou však pomyslenú pupočnú šnúru nepretrhla a navštevovala mnohé

Zaiste aj preto sa krátko nato presunula do oddelenia beletrie. Rovnako zostala ako knihovníčka po celý život verná svojej obecnej knižnici v Dolnom Dubovom, kde s rodinou celý život bývala.

Ako nám pripomenuli kolegyne Jozefíny Kocánovej, ako pracovníčka metodického oddelenia zodpovedala za koordináciu a metodické usmerňovanie profesionalizovaných knižníc. Stála pri zavedení a realizácii ústredné-

k jubileám významných slovenských literátov nielen v priestoroch knižnice, ale i mimo, napríklad v Divadle Jána Palárika v Trnave. Tak vznikol celý rad stretnutí so spisovateľmi a tvorcami kníh. Dodnes sú pamätné mnohé – spomeňme stretnutie s Vincentom Šikulom, Júliusom Satinským, Viliamom Turčánym, Pavlom Vilikovským, Rudolfom Slobodom, Jozefom Urbanom, Ladislavom Ťažkým,

podujatia už aj v novej letnej čítárni. Na jednom z nich sme sa s ňou koncom minulého roka stretli poslednýkrát.

Jozefína Kocánová sa v trnavskej knižnici spočiatku venovala metodike, komunikovala s ostatnými knižnicami i knihovníkmi v rámci regiónu. Práca s knihami priamo v teréne, kontakt s čitateľom, príprava besied s tvorcami kníh, to ju asi naplňalo najviac.

ho dopĺňovanie fondov knižníc v okrese Trnava. Jej osobnosť si navždy budeme spájať predovšetkým s oddelením beletrie, kde od roku 1991 pôsobila ako vedúca oddelenia. Vzniklo po jej nástupe a zároveň v ňom bola zriadená aj čítareň novín a časopisov. Postupne sa zvyšovala návštevnosť oddelenia, k čomu prispelo aj organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí

Vladimírom Mináčom, Petrom Pišťánkom, Dušanom Mitanom, Blahoslavom Hečkom, Oľgou Feldekovou, Antonom Rákayom, Borisom Filanom a mnohými ďalšími. Prístup Jozefíny Kocánovej k práci, ku knihám, ale i ku kolegom a kolegyňam, ostáva veľkou inšpiráciou pre tých, ktorí v knižnici doposiaľ pracujú.

MARTIN JURČO

Foto: KJF

Spomienky na rok 2023: Výnimočné chvíle v Zariadení pre seniorov v Trnave

Priateľské stretnutia, množstvo aktivít, výletov mimo zariadenia, ktorými sme chceli vyčariť úsmev na tvárach našich klientov – taký bol rok 2023 v Zariadení pre seniorov na Vansovej ulici v Trnave. Naším cieľom je vytvárať im bezpečné prostredie, v ktorom sa budú cítiť ako doma a byť pre nich nie len odborníkmi na pravom mieste, ale aj ich „druhou rodinou“, na ktorú sa môžu vždy spoľahnúť. Rovnako je pre nás dôležité vzbudzovať pocit dôvery aj u rodinných príslušníkov, ktorí nám zverujú svojich rodičov a veria, že bude o nich dobre postarané.

Chápeme dôležitosť nášho poslania a preto venujeme množstvo síl a energie, aby sme im takéto prostredie zabezpečili. Začiatkom minulého roka sme mali smelé ciele pri plánovaní aktivít nášho zariadenia, ale dnes už môžeme pokojne povedať, že sa nám ich podarilo naplniť. Zásadnou zmenou, ktorou sa môžeme pochváliť, je otvorenie zimnej záhrady, ktorá vytvorila príjemný priestor na stretávanie klientov s ich rodinami a známymi, ale aj medzi sebou navzájom. Slniečné lúče dotvárajú atmosféru aj našim menším skupinovým aktivitám, nakoľko zimná záhrada predstavuje pokojný priestor na spoločné modlitby, posedenie pri kávičke, tvorivé dielne, prácu s kvetmi, ale aj mnohé iné. Zimnú záhradu nám pomohli zúťulniť naše klientky a klienti, s ktorými sme boli na nákupe kvetov a spoločne

sme si ich zasadili nielen v okolí zimnej záhrady, ale aj vo vonkajších priestoroch nášho zariadenia. Vďaka Floramobilu sa do tejto milej aktivity mohli zapojiť aj imobilní klienti, ktorí by sa bez neho nemali možnosť do tejto aktivity zapojiť.

Leto sa nieslo v znamení tradičných piatkových návštev Trnavského rínku, kde nemohlo chýbať posedenie na kávičke alebo zmrzline, ale tiež opekačiek v Kamennom mlyne. Klienti mali možnosť navštíviť Bratislavský hrad, Minifarmu v Zelenči, ale tiež Rozárium v Dolnej Krupej a poprechádzať sa po kúpeľnom ostrove v Piešťanoch. Tieto výlety sa mohli realizovať hlavne za pomoci dobrovoľníkov, za čo im ešte raz veľmi pekne ďakujeme. Dobrovoľníci nám boli nápomocní aj pri realizácii našich veľkých akcií, a to najmä v rámci týždňa dobrovoľníctva pri Lan-

gošmáníi, ale aj pri našich grilovačkách, Dni otvorených dverí, ale tiež pri našom jarmoku v ZpS. Nemôžeme zabudnúť na dobrovoľníkov, ktorí venujú svoj voľný čas a navštevujú klientov aj individuálne. Klienti a rovnako aj my si ich čas veľmi vážime.

Jeseň u nás bola o duchovnom raste. Rovnako ako aj po minulé roky, sme sa pripravovali na blížiaci sa sviatok Všetkých svätých a Pamiatku zosnulých. Najmä v tomto čase majú potrebu naši klienti spomínať na svojich najbližších, ktorí už nie sú medzi nami. Je to čas dlhých a často náročných rozhovorov, spojených so stratou ich blízkych. Pre tých klientov, ktorí nemali možnosť, alebo si už netrúfali na dlhšiu trasu, sme pripravili miestnosť, kde si počas celého dňa mohli zapáliť sviečku, pomodliť sa a zaspomínať na svojich najbližších.

Vianočnú atmosféru sme začali vytvárať hneď v adventom období, nakoľko vieme, že práve autentickou vianočnou výzdobou sme prispeli k tomu, aby boli Vianoce pre našich klientov pokojnejšie a spokojnejšie. Mikuláš je u nás spojený aj s každoročnou návštevou vedačia mesta Trnava, ktorá našich klientov, jubilatov, vždy príjemne poteší. V tento deň nemohlo chýbať ani vystúpenie spevácke-

ho súboru Jesienka a následné odovzdávanie mikulášskych balíčkov od tradičnej mikulášskej trojice, ktorú tvorili zamestnanci nášho sociálneho úseku.

Rovnako ako po minulé roky, aj v tomto roku sme sa zapojili do viacerých projektov, ktorých zmyslom je potešiť a obdarovať seniorov v zariadeniach a upevniť v nich vianočnú atmosféru. Medzi tieto projekty patrí napr. List Ježiškovi, Vianočný záprak, Koľko lásky sa zmestí do krabice od topánok a podobne. Darčeky pre klientov k nám chodili v priebehu celého mesiaca december a okrem spomínaných projektov sa našich seniorov rozhodlo obdarovať aj viacero jednotlivcov. Vianočné darčeky v rámci akcie List Ježiškovi v decembri osobne odovzdávala prednostka mesta Trnava Katarína Koncošová. Touto cestou ďakujeme ešte raz všetkým, ktorí venovaným darčekom vyčarovali úsmev na tvárach našich klientov.

Počas roka sme sa snažili vytvoriť pre našich obyvateľov zaujímavý a zmysluplný voľnočasový program, a to najmä štvrtkové tréningy tela a mysle,

oblúbené bingo, tvorivé dielne, spoločenské hry, ale tiež príjemné rozhovory pri kávičke.

Na jeseň sa nám podarilo navštíviť Verejné remeselné centrum v Trnave, kde mal každý klient možnosť vyrobiť si vlastnú pišťalku a spoločne sme si zanôtili. V rámci projektu spájania generácií nás pravidelne aj naďalej navštevujú deti z Montessori klubu Slniečnica, ktoré si pre našich klientov pripravujú vždy zaujímavé aktivity a vystúpenia. Návšteva detí je vždy obohacujúca a naši klienti ešte dlho vnímajú pozitívnu energiu po každej jednej spoločnej aktivite. Počas roka nás začala navštevovať aj p. Puchoňová, ktorá číta poviedky s pravým trnavským dialektom, sprevádza ju aj mladá slečna Stelka, ktorá svojou hrou na heligónku a spevom rozozvučí celé zariadenie. Smart vzdelávanie už u nás nie je žiadnou novinkou, ale radi sa pochválime virtuálnou realitou, ktorú sa nám tento rok podarilo získať za pomoci Slovenskej sporiteľne. Virtuálna realita predstavuje pre našich klientov niečo nové a nepoznané. Vďaka virtuálnej realite sa im podarilo navštíviť piesočnú pláž a hudobné vystúpenie. S virtuálnou realitou máme ešte veľké plány, ale o tých vám povieme nabadúce.

Nedá nám nespomenúť a nepochváliť sa aj našou pýchou, ocenením, ktoré zariadenie získalo na odbornej konferencii s názvom Ochránarský alebo ľudsko-právny prístup v pobytových zariadeniach sociálnych služieb spojenou s 2. ročníkom oceňovania v oblasti riadenia kvality. Zariadenie pre seniorov obhájilo minuloročné víťazstvo v kategórii Inovatívny poskytovateľ sociálnych služieb. Toto ocenenie si ne-

skutočne vážime a je to pre nás záväzok, zlepšovať sa a poskytovať čo najkvalitnejšie služby a prispieť k zvyšovaniu kvality života našich klientov. Aj naďalej je našim cieľom byť zariadením, ktoré budú klienti vyhľadávať nie len kvôli neustálemu zlepšovaniu, inovatívne prístupu a poskytovaným službám, ale najmä kvôli ľudskému, odbornému a individuálnemu prístupu k našim klientom.

Rok 2024 chceme venovať aj naďalej aktívnemu starnutiu našich klientov. V spolupráci s rehabilitačným úsekom sú naplánované utorkové cvičenia spojené s tréningom pamäte. Naše skvelé rehabilitačné sestry denne pracujú s čo najväčším počtom klientov, aby sa ich pohyblivosť čo najviac zlepšila a aj vďaka tomu si mohli užívať pripravované akcie, o ktoré nebude núdza a budete sa o nich dozvedieť aj na stránkach Noviniek z radnice.

kolektív

Zariadenia pre seniorov v Trnave

Čo čaká seniorov v roku 2024

Rok 2024 by sa mal niesť v duchu boja vlády a príslušných orgánov s problémami, ktoré ohrozujú a sťažujú život občanov, najmä ohrozenej skupine seniorov. Je to predovšetkým pandémia Covid, inflácia, na ktorej sa podieľajú zvýšené ceny potravín a tiež súčasná vojna na Ukrajine. Mnoho občanov, predovšetkým seniorov sa dostalo pod hranicu chudoby a každá pomoc pre nich je dôležitá. Poberatelia starobných dôchodkov sa štyridsať i viac rokov podieľali na vývoji spoločnosti a rodiny, keď svojou prácou, skúsenosťami a vedomosťami prispievali k jej rozvoju. Kedže v súčasnosti patria chudobou a Covidom k najohrozenejšej skupine, je potrebné im zo strany štátu a príslušných orgánov venovať patričnú pozornosť a vhodnými opatreniami zabezpečiť ich ekonomickú a sociálnu bezpečnosť.

Dôchodkový vek sa v tomto roku nemení, zostáva na úrovni 64 rokov, znižuje sa o šesť mesiacov za každé vychované dieťa, najviac o 18 mesiacov za tri vychované deti. Starobné dôchodky priznané pred rokom 2024 sa od 1. januára tohto roku zvýšili o 3,6 percenta mesačnej sumy dôchodku. Dôchodky priznané v tomto roku sa zvýšia o 14,5 percenta mesačnej sumy ich dôchodku. Rodičovský dôchodok zostáva zachovaný, ak budú naďalej splnené zákonom stanovené podmienky pre jeho uplatnenie. Penzisti dostanú v decembri tohto roku i trinásť dôchodok v priemernej sume daného dôchodku. V prípade starobných dôchodcov pôjde o ich priemernú výšku v minulom roku a to zhruba v sume 606 eur.

Mesto Trnava venuje seniorom patričnú pozornosť v súlade s Programom aktívneho starnutia na r. 2021 – 2030. Problematiku pomoci seniorom preberá primátor na zasadnutiach jeho

poradného orgánu Rady seniorov. Mesto prostredníctvom rôznych výhod, kultúrno-spoločenských, športových a ďalších aktivít vytvára podmienky pre ich aktívne starnutie a zapájanie seniorov do života v meste. Dôchodcovia majú znížené dane a poplatky, nižšie ceny lístkov v MHD, zľavy na obedy v určenej stravovni, zľavnené vstupenky na filmové predstavenia a znížené vstupné na kúpaliska a plaváreň.

So svojimi sociálnymi problémami, podnetmi i otázkami sa seniori môžu obrátiť na Odbor sociálnych vecí Mestského úradu v Trnave, kde im poradia alebo poskytnú pomoc v súlade s platnými predpismi. Aktívne pomáha seniorom aj Stredisko sociálnej starostlivosti, najmä v zriadených ôsmich denných centrách. Tam je pre ľudí v dôchodkovom veku vytvorený priestor pre zájmové a kultúrne činnosti, udržiavanie fyzickej a psychickej aktivity, tiež je im poskytované rôzne poradenstvo, nehovoriac o možnostiach

na vzájomnú socializáciu. Aktívnou organizáciou napomáhajúcou aktívnemu životu seniorov je Mestská organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Trnave. Napomáha príprave občanov na život v dôchodku, rozvíja spoločenské, kultúrne a športové aktivity, prispieva k ich celoživotnému vzdelávaniu. Vedie seniorov k sociálnej a zdravotnej starostlivosti a k vzájomnej pomoci pri uspokojovaní ich životných záujmov. Občanom na hranici chudoby pomáha Arcidiecézna charita, ktorá v novovybudovanom Centre pomoci človeku pomáha ľuďom bez domova, kde im poskytuje komplexné sociálne služby. Seniorom, predovšetkým poskytovaním sociálnych služieb, pomáhajú viaceré občianske združenia, ktoré prispievajú k zlepšeniu ich života, zvlášť tým, ktorí majú vážne zdravotné a sociálne problémy vo svojom živote, za čo im patrí uznanie a vďaka nás všetkých.

Doc. JUDr. Jozef Kudla PhD

JDS V Trnave

TANČIAREŇ PRE SENIOROV

Trnavský dvor,
Zelenečská 16
od 16.00 do 20.00 h

VSTUP BEZPLATNÝ
do naplnenia
kapacity
70 miest

SPOLOČNE SA ZABAVÍME VŽDY V NEDEĽU

21. 1. 2024	12. 5. 2024
18. 2. 2024	26. 5. 2024
25. 2. 2024	
	7. 4. 2024
	21. 4. 2024
10. 3. 2024	9. 6. 2024
24. 3. 2024	23. 6. 2024

Cenné medzinárodné prvenstvo tenistiek Natálie Kročkovej a Terezy Mihalíkovej v domácom halovom turnaji ITF Empire

Senzačným triumfom nenasadeného trnavského páru sa skončilo finále štvorhry zo série ITF World Tennis Tour. Turnajová konfrontácia žien s dotáciou 60 000 dolárov, hraná na harde pod strechou TC Empire, priniesla historické prvenstvo domácich deblistiek, reprezentantky SR Terezy Mihalíkovej a iba pätnásťročnej Natálie Kročkovej. Zimná halová šesťdesiatšesťročná prilákala do Trnavy kvalitnú zahraničnú účasť.

Talentovaná a povahovo pokojná Natália Kročková (nar. 15. júla 2008) rozvíja svoje športové danosti v trnavskej tenisovej akadémii pod dohľadom skúseného trénera Martina Hromca. K prvému ženskému zápisu do finálových listín turnajových zápolení ITF s víťaznou koncovkou teda pomohla mladej Trnavčanke klubová spoluhráčka Tereza Mihalíková. Na jej konto pribudlo dvadsať prvenstvo v turnaji Medzinárodnej tenisovej federácie.

Finále štvorhry sa hralo 124 minút. Víťazná dvojica, nastúpivšia na kurt iba s voľnou kartou, oskalpovala v záverečnom zápase druhý nasadený pár, Francúzku Estelle Cascino-

Tereza Mihalíková (vľavo) a Natália Kročková, víťazky štvorhry v halovom turnaji žien ITF World Tennis Tour Trnava W60.

vú a Češku Jesiku Malečkovú, po dramatickom priebehu 7:6(7), 7:5.

Víťazný pohár v singlovom finále si z haly TC Empire odniesla Austrálčanka Arina Rodionová. Zástupkyňa krajiny protinožcov mala v Trnave pozíciu 133. hráčky svetového rebríčka WTA. Na štíte turnajovej dvojky zostala v rozhodujúcom súboji o najcennejšiu trofej siedma nasadená Kristína Mladenovičová z Francúzska. Favorizovaná Rodionová nad ňou vyhrala 7:6, 5:7, 6:1.

JAROSLAV LIESKOVSKÝ

Foto: zdroj TC Empire Trnava

Krasokorčuliarsky klub Trnava má širokú pretekársku základňu

Priaznivé ohlasy o pätnástom ročníku medzinárodných pretekov Tírnavia Ice Cup naďalej rezonujú v krasokorčuliarskych kruhoch. V rozhodcovskom zbore bola aj domáca Beata Valachová. S týmto odvetvím je v neustálom kontakte rovných šesť desaťročí.

„Prvé kroky na nezakrytom klzisku som robila už ako trojročná. V Spartaku vtedy akurát vznikol oddiel krasokorčuľovania,“ prezradila. „Dodnes si s úctou spomínam na milú, starostlivú pani trénerku Oľgu Žigardiovú. Po skončení pretekárskeho obdobia aj mňa

zlákala trénerská záľuba. Venovala som sa jej dvadsaťpäť sezón. Mojimi zverenkami boli napríklad sestry Janka a Zuzka Adamovské,“ uviedla.

Pani Valachová sa s bohatými skúsenosťami od ľadu vždy rada podelí s nástupníčkou generáciou. Patrí do nej aj devätnásť-

Tírnavia Ice Cup 2023, kategória dievčat do osem rokov. V devätnásťčlennej skupine obsadila Veronika Čurmová (KK Trnava) tretí stupienok.

„Napište, ujo redaktor, že o niekoľko rokov by sme v krasokorčuľovaní radi dosiahli také úspechy, ako náš veľký vzor Adam Hagara.“

ročná Dianka Boďová. Hoci po nedávnom začiatku vysokoškolského štúdia v Bratislave už musela dať bodku za pretekárskou kariérou, do rodnej Trnavy sa vracia každý pracovný deň. Chvilke voľna trávi veľmi často pod strechou mestského zimného štadióna so svojimi najmladšími krasokorčuľárskymi zverencami.

Tiež Janka Čurmová, za slobodna Adamovská, zostala pri tomto olympijskom športe i po skončení aktívneho korčuľovania. Spolu s manželom Jozefom, riaditeľom štvordňového megafestivalu TIC, majú päť detí vo veku od osem do osemnásť rokov. Akože inak, ich ratolesti sa krasokorčuľovaniu venujú pretekársky.

Podľa slov J. Čurmovej, členky organizačného štábu vrcholných trnavských pretekov, mali

po uzatvorení konečnej štartovej listiny neľahkú úlohu. „Z dvadsiatich štátov sme privítali rekordný počet 256 súťažiacich. Viete si predstaviť, ako sme prichystali takýto počet účastníckych balíčkov. Bola to však príjemná námaha,“ ozrejmila zaujímavý údaj zo zákulisia.

Pani Janku teší, že z ich klubu je aktuálne zaregistrovaných v Slovenskom krasokorčuľárskom zväze až štyridsať tri dievčat a chlapcov. V lanskom TICe mali na nohách súťažné korčule dvadsiati šiesti.

„Do ISU-kategórií sme okrem reprezentanta Adama Hagaru prihlásili po dve juniorky (Tamaru Pčolkovú s Luciou Pekárkovou) a staršie žiačky (Romanu Lehocú so Sofiou Strakovou),“ dodala.

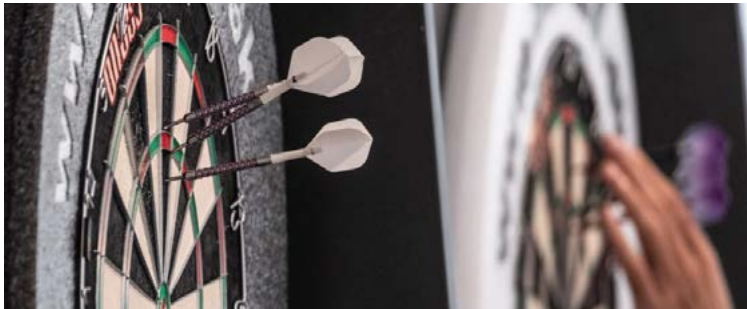
Tiež štart do sezóny 2024 sa A. Hagarovi vydaril. Pretekár trnavského KK uspel v januárových majstrovstvách Európy mužov v litovskom Kaunase. Z jedenásteho miesta po krátkom programe (74,97 b. – osobné maximum) postúpil Adam do voľných jžd a z dvadsiatich štyroch finalistov rovnako skončil celkovo jedenásty (súčet 220,82). Stal sa tak najúspešnejším členom slovenskej výpravy. Mužský šampionát starého kontinentu mu vlani vo fínskom Espoo ako 16-ročnému priniesol osemnástu pozíciu.

JAROSLAV LIESKOVSKÝ

Foto: Radovan Reháč

Fenomén šípky v Trnave

Mestská športová hala v Trnave bola počas tretieho januárového víkendú svedkom 14. Majstrovstiev Slovenska v steelových šípkach. V rekordnej konkurencii viac ako 500 pretekárov bola cesta za titulom náročná. Súťažilo sa v štyroch kategóriách. Muži, ženy, juniori do 18 rokov a juniori do 13 rokov. Neúprosny K.O. pavúk, kde každá prehra znamenala koniec v turnaji, mnohokrát pripravil nejedno prevkapienie.

V Trnave ale favorit nezával. V mužskej kategórii obhájil vlašjší titul Juraj „The King“ Vindiš, ktorý si vo finálovom zápase poradil s Gabrielom „Endurance“ Váraljayom, 5:0. „Je to vynikajúce. Bola to veľká emócia po tých posledných nevydarených zápasoch alebo keď sme hrali turnaj v Nemecku a nedarilo sa nám podľa našich

predstav. Človek má nahádzané, natréované, ale niekedy to nevie presadiť. Teraz sa to podarilo a obhájil som titul, takže som nesmierne šťastný,” neskrýval radosť staronový Majster Slovenska.

V ženskej kategórii uspela po dvoch rokoch 4-násobná majsterka, Katarína Nagyová. V napínavom finále zdolala

juniorskú majsterku Michaelu Jamnickú, 4:3. „Vo finále som bola veľmi nervózna a tak to aj vyzeralo. Hlavne ten rozhodujúci leg, kto z koho. Mala som šťastie, nečakala som, že to dotiahnem až tak ďaleko, lebo popravde nemám formu a tie turnaje posledné dva – tri roky nehrám dobre, ale dnes sa to tak zozbieralo, že sa to podarilo,” uzavrela Nagyová.

Finalisti mali aj špeciálnu nástupovú show. Organizátorov teší rastúci záujem o tento šport, čomu prispieva aj zlepšovanie podmienok zo strany jednotlivých klubov.

SAMUEL ROSINSKÝ, DOMINIK PALONDER

Foto: slovaksteeldarts.sk

Majster Európy Libor Charfreitag dvadsiaty raz absolútnym víťazom Silvestrovskej ceny v hode bremenom

Vrhačský sektor za tribúnou atletického štadióna Slávie Trnava v telovýchovnom areáli Na rybníku zaplnili v sobotu 30. decembra súťažiaci a diváci pri 41. ročníku Silvestrovskej ceny v hode bremenom. Náčinie malo hmotnosť 10,5 kg a dĺžku rukoväte 77 cm.

Usporiadateľská zostava pod riaditeľskou taktovkou Evy Charfreitagovej st. uviedol do účastnickeho zoznamu tridsaťdva slovenských a zahraničných pretekárov. Rok predtým ich bolo osemnásť. Hlavnú trofej si odniesol domáci slávista Libor Charfreitag. Trojnásobný olympionik (Sydney 2000, Atény 2004, Peking 2008) má vo vitríne

zlatú medailu z barcelonských majstrovstiev starého kontinentu 2010. V tom roku vyhral vo výbere Európy aj prestížny Kontinentálny pohár v Splite. Obísť nemožno ani bronzovú pozíciu v majstrovstvách sveta (Osaka 2007). A na dôvažok, slovenský rekord L. Charfreitaga v hode kladivom (81,81 m, Praha 2003) platí dodnes.

Člen Atletického klubu AŠK Slávia Trnava získal absolútny primát v tamojšej športovej rozlúčke so starým rokom dvadsiaty raz. Jeho najdlhší pokus meral 31,55 m. Vo vekovej B-kategórii sa najviac darilo Dubničanovi Jiřímu Koukalovi ml. (28,65 m). Zo žien sa z prvenstva tešila kladivárska reprezentantka SR Veronika

Libor Charfreitag (* 11. 9. 1977) je s dvadsiatimi prvenstvami celkového poradia najúspešnejším atlétom Silvestrovskej ceny v hode bremenom. Viackrát ho dekoroval jeho otec Libor Charfreitag (* 27. 4. 1947 – † 5. 1. 2022), jeden zo štyroch zakladateľov originálnej koncoročnej akcie. Tiež naša historická snímka zvečnila takýto okamih.

JAROSLAV LIESKOVSKÝ

Foto: zdroj AK Slávia

Kaleidoskop z telesnej kultúry

Jubileum organizovaného hokeja v Trnave

Ostatné dvojčíslo Noviniek z radnice prinieslo v športovej rubrike aj príspevok o hokejovej storočnici v našom meste. Deň pred Silvestrom 1923 sa na prírodnom ľade v Orolskej záhrade hralo priateľské stretnutie medzi domácim ŠK a bratislavským 1. ČsŠK. Dlhodobé súťaže dostali na Slovensku priestor od februára 1930. V Západoslovenskej župe zaknivovali úvodné majstrovské zápasy v sezóne 1935. Rok predtým vypísali rodný list pre hokejový celok Orol Trnava. Do ouvertúry župného šampionátu zaradili Trnavčanov vedno s bratislavskými klubmi Slávia, ČsŠK a VŠ, ale aj s mužstvami z Nového Mesta nad Váhom, Topoľčian, Nitra a ďalších priekopníckych centier. Hokejový strom zapustil v Trnave hlboké korene. Dynamické obdobie okolo magického puku sa naplno rozbehlo od roku 1957. O ňom budeme postupne informovať v ďalších vydaniach nášho mestského časopisu.

Historický úspech Adama Hagaru v Pekingu

Do čínskeho finále celosvetovej Grand Prix v krasokorčuľovaní postúpilo z dvoch nominačných kôl šesť najlepších juniorov. Bol medzi nimi aj mladý reprezentant SR Adam Hagara, člen Krasokorčuľarskeho klubu Trnava. Už samotná účasť sedemnásťročného športovca s trvalým bydliskom v Boleráze medzi takouto chlapčenskou elitou mala prívlastok historická, veď doteraz sa podobný husársky kúsok v ére samostatnosti Slovenska nepodaril žiadnemu juniorskému krasokorčuľiarovi z krajiny pod Tatrami. Radi poznamenáme, že ani v decembrovom Pekingu nebol A. Hagara iba do počtu. Študent Strednej športovej školy Jozefa Herdu v Trnave získal po súčte bodov z krátkého programu a voľnej jazdy skvelé tretie miesto.

Ligové futbalistky Spartaka nateraz štvrté

Demišport – prvá liga vo futbale

Kaňuchová (Dukla Banská Bystrica, 23,53 m).

„Rada som prijala pozvanie do Trnavy, hoci momentálne absolvujem náročný tréningový cyklus pred novou sezónou. V nej mám za cieľ nominovať sa na majstrovstvá Európy a na olympijské hry. Organizátori zo Slávie pripravili náš bremennársky míting na veľmi dobrej spoločenskej úrovni,“ povedala víťazná atlétka pre Novinky z radnice.

Žien pozve priaznivcov na úvodné majstrovské zápasy v tomto kalendárnom roku v sobotu 24. februára. Najvyššiu ženskú ligovú súťaž na Slovensku hrá desať družstiev. V jesennej časti bolo na programe trinásť kôl. Vedúcu pozíciu si držia Myjavčanky so ziskom 34 bodov. O dva body menej než obhajkyne prvenstva majú na konte Ružomberčanky. Aktuálne tretie sú Bratislavčanky (25 b.) a štvrté Trnavčanky (23 bodov pri skóre 23:22). Prvoligové futbalistky Spartaka Trnava vyhrali na jeseň sedem majstrovských duelov, dvakrát remizovali a v štyroch stretnutiach zostali na štíte súperiek.

Medzinárodný turnaj v tenise mužov

Pohostinné prostredie krytej haly TC Empire Trnava už v tejto zimnej sezóne otestovali aj muži. Ich turnajová konfrontácia bola dotovaná sumou 25 000 USD. Víťazný pohár získal Švéd Karl Friberg. Na finálovej rakete

Snímka z druhej polovice 80. rokov. Nezabudnuteľný tréner Milan Fandl (dole v strede), vtedy 54-ročný kouč, priviedol starších dorastencov Spartaka Trnava na konci sezóny 1987/88 do štvorčlennej kvalifikácie o najvyššiu slovenskú hokejovú ligu. Autor tohto príspevku si uchováva v pamäti klubovú oslavu v lete 2011, keď z pozície moderátora uviedol do Siene slávy trnavského hokeja jej prvého laureáta, legendárneho hráča, trénera a funkcionára Milana Fandla.

ôsmeho nasadeného singlistu zostal nenasadený Bratislavčan Lukáš Pokorný, člen širšieho reprezentačného kádra SR. Severan mal jeho skalp po setoch 6:4, 6:4.

Zo Škandinávie pricestoval do slovenského Ríma aj Leo Borg. Syn švédskej tenisovej ikony však skončil svoje halové účinkovanie na tvrdom povrchu TC Empire hneď v úvodnom kole dvojhry.

Spomienka na Jozefa Hagaru

Pred desiatimi rokmi, 22. februára 2014, zomrel v Trnave doc. PhDr. Mgr. Jozef Hagara, CSc. Tiež široká športová verejnosť v našom meste spomína na topoľčianskeho rodáka (* 9. 11. 1920) s úctou a vďakou. Futbalu sa hráčsky začal venovať v trnavskom maloklube Meteor, ktorý založil jeho otec. Osemnásťročného J. Hagaru si všimli vedúci činovníci ligového Rapidu Trnava. V červeno-čiernych dresoch robotníckeho klubu so sídlom v mestskej časti Tulipán a po fúzii s TŠS v tomto nástupníckom zoskupení odohral starší z bratov Hagarovcov dovedna 193 medzinárodných,

prvoligových a priateľských zápasov. Neskorší tréner a funkcionár vo futbalovom Spartaku bol rovnako významnou osobnosťou i na poste vysokoškolského pedagóga alebo v pozícii trnavského mešťanostu. Docent Jozef Hagara nám zanechal precízne spracovanú históriu o tamojšom futbale, vrátane mnohých vzácných fotografií.

Dorastenky Slávie víťazkami trojkolovej ligy

Slovenský atletický zväz pozval dievčatá a chlapcov na zapojenie sa do pilotného projektu celorepublikovej dorasteneckej ligy 2023. Technickí realizátori z komisie mládeže SAZ a oddelenia mládeže bratislavského zväzového sekretariátu zorganizovali prvé kolo v Dubnici nad Váhom, druhé v Martine a tretie, finálové, v Nitre. Pod Zoborom zároveň rozdali laureátom tejto vekovej kategórie zlaté, strieborné a bronzové medaily SR. V ligovej prehliadke desiatich dievčenských družstiev získali prvenstvo trnavské slávičky. Spomedzi šiestich chlapčenských klubov triumfovali dorastenci novozámockého AC.

Pohár predsedu Oblastného futbalového zväzu

Mestská športová hala na Rybníkovej ulici sa v sobotu 6. januára stala dejiskom 21. celodenného turnaja desiatich vidieckych tímov, ktoré v jesennej časti oblastných futbalových súťaží koketovali s čelnými priečkami. Organizačný štáb ich najskôr rozdelil do dvoch päťčlenných skupín. Pred početnou diváckou návštevou súperili amatérski futbalisti ostošest, no vzácné fair. Pohár predsedu ObFZ v Trnave napokon získala Telovýchovná jednota Družstevník Siladice. Víťazný kolektív odsunul vo finále na druhé miesto susedov zo Šúroviec (3:0). Bronzové boli Brestovany, po ostatnej výhre 5:1 nad štvrtým Cíferom. Za najlepšieho hráča halového turnaja vyhlásili Róberta Richnáka (Šúrovce), na brankárskom poste ocenili Mareka Dúckeho (Siladice) a najpresnejšiu mušku mal Michal Babic (Siladice), autor siedmich gólov.

JAROSLAV LIESKOVSKÝ

Foto: archív autora

Vo výše tisícčlennej mase TBT 2023/24 triumf Matúša Kompasa a Zdenky Hezkej

Na sklonku minulého roku si Trnava pripomenula významné jubileum z telesnej kultúry, slávistické sedemdesiatiny. Dobrovoľná športová organizácia Slávia bola založená 11. decembra 1953. Lahkoatletický oddiel vznikol o tri roky neskôr.

Odvtedy patrí kráľovná športu v žlto-modrom subjekte medzi najpočetnejšie a najúspešnejšie. Osem oddielov AŠK Slávia združuje v súčasnosti 1200-člennú základňu, no a najviac členov, okolo päťsto, má práve kráľovná športu. V priebehu siedmich desaťročí dosiahli slávistickí atléti veľa skvelých výsledkov na medzinárodnej i domácej scéne.

Popri súťažiach v rámci termínovej listiny Slovenského atletického zväzu dávajú v AK Slávia dostatočný priestor aj džogingovým aktivitám. Z pestrej ponuky aktuálne znamenajme tradičné pozvania výkonnostných, kondičných a rekreačných záujemcov na Trnavskú bežeckú trilógiu (26. december, 1. január, zmoknutý 6. január).

Agilný štáb aj teraz kormidloval generálny sekretár Slovenského atletického zväzu Vladimír Gubrický. Obdivuhodný lodivod sedí na predsedníckej stoličke slávistickej AŠK od marca 2003. Vedno so svojimi mladými kolegami privítal na štarte Trnavskej bežeckej trilógie 2023/24 výše tisícčlennú komunitu.

Sviatočný seriál v maratónkach tvorili široko-ďaleko známe masovky, 42. zimný beh zdravia, 35. novoročný beh a 23. trojkráľová šestka. Po súčte umiestení prevzal víťazné poháre obhajujúci tandem, Matúš Kompas (Športový klub ŠOG Nitra) a Zdenka Hezká (Atletický oddiel Šaľa). V sprievodnom súťažení žiactva bola najúspešnejšia slá-

vistka Michaela Liptáková, majúca najrýchlejšie časy vo všetkých troch dievčenských častiach TBT.

Po prebehnutí cieľovými méta-mi si 350 aktérov odnieslo z každej edície vkusné účastnícke medaily. Tiež teraz spestrilo

prvý a tretí diel v slávistickom areáli tombolové žrebovanie vecných cien.

JAROSLAV LIESKOVSKÝ

zakladateľ trilógie

Foto: Pavel Chropovský

Trnavskí súrodenci Muchovci, dorastenecký hádzanár Šimon (hore) a jeho sestra, žiacka volejbalistka Nina (dole v strede), spolu s tromi sesternicami z Írska na Trojičnom námestí po absolvovaní Novoročného behu 2024.

Historický rok pre trnavský volejbal

Pre volejbal v Trnave bol rok 2023 historicky najúspešnejší. O rozvoj volejbalu v Trnave a okolí sa za ostatné skoro štvrtstoročie stará občianske združenie Volejbalový oddiel Hit Trnava (ženská zložka) a o niečo mladšie združenie Mládež aktívne (mužská zložka od roku 2015). Ženy Hit UCM Trnava vybojovali historickú bronzovú medailu v najvyššej volejbalovej súťaži na Slovensku a to v siedmej sezóne medzi elitou. Okrem toho sa tešili prvýkrát z postupu do Finalfour Niké Slovenského pohára žien, ako aj zo zisku zlatej medaily vo Finále slovenských univerzít so svojim univerzitným výberom UCM Trnava.

Z bronzovej sezóny má klub aj primát v individuálnych štatistikách, keď sa MVP sezóny Niké extraligy žien s najviac získanými bodmi stala hráčka Hit UCM Trnava, Michaela Rosinská. V sezóne 2022/2023 získala rekordných 577 bodov. V roku 2023 Hitky stihli aj premiérovú

a v novej sezóne po rokoch vymenila hlavného partnera. Do súťaži sa prihlásila už ako VK MTF Trnava.

Mládežnícka volejbalová zložka vo Volejbalovej akadémii v Trnave sa tiež v roku 2023 významne zapísala do histórie. Svojou členskou základňou

v sile a kondícii na prvom mieste. Prvýkrát sa tri mladé volejbalistky z Hit Trnava dostali do výberu reprezentácie žien v kategórii U20 a pravidelne v sezóne 2023/2024 nastupujú v Niké extralige žien za Projekt RD, kde sú na hostovaní.

Veľký záujem dievčat o volej-

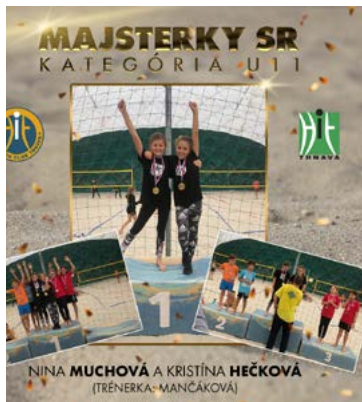
účasť v európskej volejbalovej súťaži Challenge Cup, kde sa konfrontovali s rakúskym majstrom z Linzu. Rezerva ženskej zložky dominovala v 1. lige, keď víťazstvom v súťaži zachránila medzi elitou družstvo Žiliny. Mužská zložka bola kúsok od triumfu v 1. lige mužov. Osadila 2. miesto

s viac ako 160 športovcami do 23 rokov sa radí medzi štyri najväčšie volejbalové kluby na Slovensku.

Slovenská volejbalová federácia vyhlásila Hit Trnava za Oblastné centrum mládeže a podľa prvých celoslovenských testov je vybraná skupina dievčat na treťom mieste, pričom

bal v spojení s naplnením kapacít tréningových hál prispelo k rozšíreniu možnosti volejbalových tréningov aj v „satelitoch“ a vznik volejbalových družstiev v okolitých obciach – Trakovice, Smolenice.

Najviac sa výsledkovo darilo družstvu MIDI A s trénerskou dvojicou Sofia Sivičeková

a Alžbeta Pagáčová, ktoré obsadili 2. miesto v oblasti západ. Staršie žiačky a kadetky Hit Trnava obsadili 4. miesto. V chlapčenskej zložke sa darilo chlapcom v kategórii MIDI, kde obsadili 3. miesto.

Vďaka dostavbe Centra plážových športov na Slávii v Trnave, ktoré zrealizovalo občianske združenie VO Hit Trnava sa vytvorili výborné podmienky aj pre plážový volejbal a jeho rozvoj, ako aj pre ostatné plá-

žové športy. V roku 2023 vznikol Hit beach club Trnava a jeho členovia zaevidovali aj svoje prvé úspechy.

V kategórii dievčat U11 sa dvojica Nina Muchová a Kristína Hečková stala Majsterkami Slovenska. V kategórii U14 skončila na 4. mieste dvojica Elena Mančáková a Sofia Rajnohová.

SAMUEL ROSINSKÝ

Trnavčanka Veronika Ilavská-Schmidtová, majsterka sveta v hádzanej žien (1957), nás začiatkom januára navždy opustila

Prvý hádzanársky oddiel v Trnave (TŠS) bol založený cez leto 1947. Najúspešnejšou hráčkou pomaly 77-ročnej histórie obľúbeného loptového odvetvia v slovenskom Ríme stále zostáva Veronika Ilavská-Schmidtová. Členku Siene slávy slovenskej hádzanej si už môžeme uchovať iba v spomienkach. Bývalá reprezentantka sa minulý mesiac pobrala na večnosť.

Rodáčka z gemerského Lubeníka (* 29. január 1937 – † 2. január 2024) bola obyvateľkou nášho mesta od šiestich mesiacov, keď jej otec získal v Trnave zamestnanie. V detstve sa venovala športovej gymnastike, no napokon dala prednosť hádzanej.

Trnavčanku Veroniku Schmidtovú, po vydaji Ilavskú, prvý raz zaradili do reprezentačného kádra Československa pred majstrovstvami sveta žien v Juho-slávii. Ľavá krídelníčka z nášho mesta sa výrazným spôsobom pričinila v päťdesiatom siedmom roku o získanie historického prvenstva reprezentantiek ČSR, hoci pred šampionátom nemala na svojom konte ani jeden oficiálny medzištátny zápas. Dvadsaťročná V. Schmidtová prekonala brankárky súperiek v behradských MS päťkrát, z toho dva razy skórovala pri finálovom víťazstve

nad Maďarskom (7:1).

Populárnej loptovej záľube sa hráčsky venovala ešte tucet sezón. V ďalších rokoch si pri spartakovskej hádzanej zasadla na trénerský stolec. Aj vtedy ju zdobila známa skromnosť a pracovitnosť.

Svetová šampiónka V. Ilavská-Schmidtová získala veľa športových a spoločenských ocenení. Tiež na regionálnej úrovni. Pamätnú medailu predsedu Trnavského samosprávneho kraja prevzala mimoriadne úspešná hádzanáarka československého výberu v tretí októbrový deň 2013 z rúk vtedajšieho župana Tibora Mikuša pri sviatočnom dekorovaní telovýchovných osobností v Divadle Jána Palárika. Autorkou návrhu bola športová spravodajkyňa Marta Országhová. Ešte predtým, 4. januára 2011, uviedli pani Ilavskú do Siene slávy slovenskej há-

dzanej. Laureátkou tejto pocty sa stala počas slávnostného galavečera v susednom Hlohovci.

Smutná zvesť o úmrtí Veroniky Ilavskej-Schmidtovej, prvej dámy trnavskej hádzanej, sa rozšírila v druhý januárový deň. Posledná rozlúčka so zosnulou bola o sedem dní neskôr. Česť jej pamiatke.

JAROSLAV LIESKOVSKÝ

Foto: archív autora

KALENDÁR PODUJATÍ NA FEBRUÁR

CELOMESTSKÉ PODUJATIA

TRNAFSKÉ FAŠANGI

10. februára

Fašangové hody na Hlavnej ulici

10.00 h **Zabíjačkové dobroty**

od majstra mäsiara

10.00 h **DH Grinavanka**

11.00 h **Cimbalová ľudová hudba**

FidliCanti

Maškari sa hotujú (Radnica)

10.00 – 12.00 a 14.00 – 16.00 h

Tvorivé dielne

výroba masiek a maľovanie

na tvár

Fašangovica na Hlavnej ulici

14.00 h **Ľudová hudba Vieska**

15.00 h **DFS Trnavček, DFS**

Drienka, UFS Trnafčan

a sprievod masiek

16.00 h **Pochováваме basu**

– FSK Verešvaran a DH

Verešvaranka

MODELCON 2024

3. februára od 7.00 do 17.00 h

Mestská športová hala v Trnave

Modelárska súťaž a výstava

Organizuje Klub plastikových

modelárov Jolly Rogers

v Trnave.

ACO PEJOVIC I RIBLJA ČORBA

17. februára o 20.00 h

Mestská športová hala v Trnave

Koncert balkánskej hviezdy

Aco Pejović a jednej

z najväčších rokových skupín

bývalej Juhoslávie, Riblja Čorba.

Špeciálnym hosťom koncertu

bude slovenský interpret

Igor Kmeťo.

TANČIARENĽ PRE SENIOROV

18. a 25. februára od 16.00

do 20.00 h

Trnavský dvor, Zelenečská 16

Bezplatný vstup do naplnenia

kapacity 70 miest.

ZÁPADOSLOVENSKE MÚZEUM

Múzejné nám. 3

OTVÁRACIE HODINY:

utorok – piatok: 8.30 – 17.00 h

sobota – nedeľa: 11.00 – 17.00 h

V pondelok zatvorené.

www.zsmuzeum.sk

033/ 5512913, 033/5512 911

e-mail: zsmuzeum@zupa-tt.sk

EXPOZÍCIE

ETNOGRAFIA – Materiálna kultúra trnavského vidieka príroda malých karpát, sakrálné pamiatky, kampanologická expozícia, oratórium, Štefan Cyril Parrák - pocta kráľovi zberateľov, osobnosti športu TTSK, klarisky v trnave, krása zašlých čias, archeologická expozícia, ľudový textil trnavského regiónu

VÝSTAVY

BLÍŽNEMU NA POMOC

100. výročie Okresnej hasičskej jednoty v Trnave

Od 1. februára do 4. marca 2024

TRNAVSKÁ PALETA 2024

Súťažná prehliadka neprofesionálnych výtvarníkov z okresov Trnava, Hlohovec a Piešťany.

Organizuje Trnavské osvetové

stredisko v priestoroch ZSM.

Vernisáž 8. februára 2024

o 17.00 h

Výstava do 21. marca 2024

AKO SA ŽILO V 4. TISÍCROČÍ

PRED KRISTOM V TRNAVE

A OKOLÍ

Výstava v spolupráci

Západoslovenského múzea

v Trnave s Inštitútom

na výskum kultúrnej krajiny, SNM

– Archeologickým múzeom

Výstava do 3. novembra 2024

TERČE SPOLKU TRNAVSKÝCH OSTROSTRELCOV

do 31. januára 2025

MINERÁLY SLOVENSKA

do 29. februára 2024

DETSKÝ SVET

Výstava pre malých i veľkých

do 31. decembra 2024

ZBIERKOVÝ PREDMET MESIACA

Hasičské predmety zo zbierky

múzea

DOM HUDBY M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO

Ul. M. Schneidera Trnavského 5, Trnava

ZIMNÁ PREVÁDZKA 1. novembra

– 28. februára

OTVÁRACIE HODINY:

V pondelok zatvorené

utorok – piatok: 8.30 – 15.00 h

na objednanie

13.00 – 14.30 h prítomný lektor

v budove

sobota – nedeľa: 11.00 – 17.00 h

pre vopred objednané skupiny

nad 10

návštevníkov. Víkendovú

návštevu prosíme ohlasovať

v pondelok – štvrtok na čísle:

033/ 5512 913

EXPOZÍCIE

ŽIVOT A DIELO MIKULÁŠA SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO DOBRO – DVORANA SLÁVY

MÚZEUM KNIŽNEJ KULTÚRY

Námestie sv. Mikuláša 10, 033/55 14 421

ZIMNÁ PREVÁDZKA 1. novembra

– 28. februára

OTVÁRACIE HODINY:

V pondelok zatvorené

utorok – piatok: 8.30 – 15.00 h

na objednanie

13.00 – 15.00 h prítomný lektor

v budove

sobota – nedeľa: 11.00 – 17.00 h

pre vopred objednané skupiny

nad 10 návštevníkov. Víkendovú

návštevu prosíme ohlasovať

v pondelok – štvrtok na čísle:

033/ 5512 913

EXPOZÍCE**WILLIAM SCHIFFER**

Život a dielo sochára
a medailéra

S LÁSKOU ZA PRAVDU

Unikátny nábytkový súbor
z pozostalosti Mons.

ThDr. Pavla Jantauscha, prvého
apoštolského
administrátora Apoštolskej
administratúry v Trnave

GALÉRIA JÁNA KONIARKA**MONIKA GERMUŠKA****VRANCOVÁ - BODNUTIE VČELEJ
KRÁLOVNEJ**

Kurátor: Peter Megyeši

Potrva do 10. marca 2024

Výstava formou vizuálnej
eseje ponúka alegorické
rozprávanie o ohrození, úniku
a záchrane. Súčasná globálna
environmentálna kríza
a všadeprítomný eskapizmus
sú autorkou nahliadané
prostredníctvom podobenstva
o organizovaní úľa a úlohy včelej
kráľovnej.

NA DVOREČKU ... BLACKBIRD**(SÚČASNÉ ČESKÉ UMENIE
ZO ZBIERKY MAREK)**

Kurátor: Vladimír Beskid

Potrva do 10. marca 2024

Výtvarná zbierka bratov
Iva a Zdenka Markových vznikla
v roku 2000 vďaka
ich spoločnému záujmu
o tvorbu študentov a čerstvých
absolventov vysokých výtvarných
škôl. Podstatnú
časť zbierkového súboru
tvoria klasické médiá,
od roku 2007 sa však zberateľsky
tandem zameriava aj na oblasť
nových médií ako je video,
videoperformance
či animácia.

**JÁN KONIAREK A FIGURÁLNE
TENDENCIE**

Kurátor: Vladimír Beskid

Potrva do 23. júna 2026

Nová expozícia Galéria Jána
Koniarka v Trnave vracia
do Nového krídla Koppelovej
vily tvorbu Jána Koniarka.

Prezentácia zahŕňa 15 výrazných
umelcov od najstaršieho
Koniarkovho súputníka českého
sochára Ladislava Šalouna
(1870-1948) až po najmladšieho
trnavského sochára Miroslava
Trubača (1986).

**OBRAZ TRNAVY V ČASE
(1920 – 2020)**

Kurátor: Vladimír Beskid

Potrva do 1. januára 2030

Rôzne umelecké zobrazenia
Trnavy v priebehu posledných
dvoch storočí.

SKULPTURPARK

Kurátor: Vladimír Beskid

Potrva do 1. januára 2030

Prvá stála sochárska expozícia
v nádvorí trnavskej Kopplovej vily
GJK otvorená od 18. mája 2023.
Ide o základnú zostavu
7 diel, ku ktorým budú pribúdať
ďalšie realizácie súčasného
umenia.

GALÉRIA PORTRÉTOV

Kurátor: Vladimír Beskid

Potrva do 31. januára 2030

Stála expozícia ponúka
edukatívny prehľad vývoja
portrétneho žánru od polovice
18. storočia do začiatku
21. storočia, jedného
z klasických žánrov európskej
obrazovej kultúry.

**TRNAVSKÉ OSVETOVÉ
STREDISKO****TRNAVSKÁ PALETA 2024**

55. ročník regionálnej súťaže
a výstavy neprofesionálnej
výtvarnej tvorby
Západoslovenské múzeum
Trnava

8. 2. o 14.30 h – rozborový

seminár

o 17.00 h – vernisáž

výstavy

Výstava potrvá

do 25. marca 2024.

EDUKAČNÉ PODUJATIE

22. 2. o 8.00 h v SOŠ obchodu

a služieb Trnava

vzdelávanie pre mládež v oblasti
sociálnej prevencie

ŠTÁTNY ARCHÍV V TRNAVE**Ryby mlčia, pramene hovoria**

Výstava o dejinách rybárstva
v trnavskom regióne.

Potrva do 9. mája 2024.

KNIŽNICA J. FÁNDLYHO

19. februára o 18.00 h

v záhradnej čitárni

ZMENA KLÍMY. ÚLOHA

JEDNOTLIVCOV A KOMUNIT

Prednáška meteorológa

a klimatológa Jozefa Pecha,

v spolupráci so Slovenskou

ornitologickou spoločnosťou /

BirdLife Slovensko.

20. februára o 16.30 h

v záhradnej čitárni

KREATIV KLUB

Tvorivá dielňa pre dospelých
s Dagmar Baranovits.

Téma: Záložka do knihy tvorená
scrapbookovou technikou.

Počet miest obmedzený.

Nahlasovanie záujemcov osobne,

telefonicky 033/5511782 alebo

odborne@kniznicatrnava.sk

21. februára o 17.00 h

v záhradnej čitárni

ROCKOVÁ POÉZIA NA CESTÁCH

Stretnutie so známym textárom

a producentom Martinom

Sarvašom, moderuje Martin

Jurčo, podujatie v rámci cyklu

Podvečer s autorom

27. februára o 17.00 h

v záhradnej čitárni

O KNIHE PRI KÁVE

Čitateľský klub

29. februára o 17.00 h

v záhradnej čitárni

FILMKLUB

Premietanie dokumentárneho

filmu Láska pod kapotou

režiséra Tomáša Kratochvíla,

v spolupráci s KineDok.

SCRABBLE V KNIŽNICI

Pravidelné stretnutia seniorov

pri spoločenskej hre každú

stredou o 14.00 v učebni.

ŠKOLENIA**13. februára o 10.00 h v učebni TRÉNING PAMÄTI**

Stretnutia seniorov zamerané na posilňovanie pamäti a aktivizáciu poznávacích schopností.

Podmienkou účasti platný čitateľský preukaz.

Počet účastníkov obmedzený.
Kontakt: bio@kniznicatrnava.sk, 033/5511782, kl.14

21. februára o 10.00 v multimediálnej študovni LETOM SVETOM INTERNETOM

Kurz zameraný na podporu digitálnych zručností seniorov. Podmienkou účasti platný čitateľský preukaz.

Počet účastníkov obmedzený.
Kontakt: bio@kniznicatrnava.sk, 033/5511782, kl.14

PRE DETI A TÍNEĎŽEROV**2. februára o 15.00 v herni TÍNEĎŽERSKÉ STRETKO**

Téma: Debata o knihe Školský (ne)poriadok od Mareka Zákopčana

7. februára o 10.30 v herni MAMA KLUB

Klubové stretnutie s mamičkami a ich deťmi

Téma: Rozprávkový karneval, čítanie spojené s aktivitou, vhodné pre deti 3+

12. februára o 9.00 h v záhradnej čítarni a o 10.30 h na pobočke Prednádražie TAJOMNÉ ZVIERATÁ SLOVENSKA

Organizované stretnutie detí s geológom a paleontológom Matúšom Hyžným. Podujatie v rámci cyklu Kniha a ešte trochu viac.

14. februára o 14.00 h na pobočke Tulipán, ZŠ, Ul. M. Gorkého 21 VALENTÍNKOVO

Súťažno-tvorivé popoludnie pri príležitosti sviatku sv. Valentína.

16. februára o 15.00 h v herni TÍNEĎŽERSKÉ STRETKO

Téma: Kamarátstva a priateľstvá tíneĎžerov.

21. februára o 10.30 h v herni MAMA KLUB

Klubové stretnutie s mamičkami a ich deťmi. Téma: Dobrodružstvá rušňa Tomáša, zážitkové čítanie, vhodné pre deti 3+

22. februára o 16.00 h v oddelení pre deti TVORIVÉ ŠTVRTKY

Tvorivá dielnička: Kominár s prekvapením, tvoríme z papiera, vhodné pre deti 6+

23. februára o 9.00 a 11.00 h na pobočke Tulipán, ZŠ, Ul. M. Gorkého 21 TESLA A PRIATELIA

Inscenácia Divadla Spozvoza o fyzike, tvorbe elektrickej energie a o živote slávneho vynálezcu Nikola Teslu spojená s tvorivou dielňou. Organizované podujatie.

KVÍZ**19. – 29. februára na pobočke Prednádražie, Mozartova 10 MEDZINÁRODNÝ DEŇ MATERINSKÉHO JAZYKA**

Kvíz zameraný na materinský jazyk a nárečia.

Určené pre všetkých, ktorí si chcú overiť svoje znalosti zo spisovného jazyka i z nárečí.

VÝSTAVA**12. – 17. februára na oddelení beletrie ČÍTAME SO ZALÚBENÝMI**

Výstava kníh zo žánru lúboštnej poézie a prózy z fondu knižnice ku Dňu sv. Valentína.

SÚŤAŽ NEDOČKAVÝ PRVÁK

Súťaž o skvelé ceny, otázky na www.kniznicatrnava.sk alebo priamo v oddelení pre deti a v pobočkách Prednádražie a Tulipán pri príležitosti 70. narodenia spisovateľky Dany Podrackej.

DIVADLO JÁNA PALÁRIKA ŠTÚDIO + ZRKADLOVÁ SÁLA + VEĽKÁ SÁLA**1. februára o 10.00 h Zmeškané rozhovory**

Kolektív autorov Verejná generálka Vydajte sa na neobyčajnú cestu so Zmeškanými rozhovormi. Zažite putovanie od Štúdia cez Zrkadlovú sálu až na javisko Veľkej sály. V každej z miestností na vás bude čakať iný zážitok.

1. februára o 19.00 h Zmeškané rozhovory Predpremiéra**2. februára o 19.00 h Zmeškané rozhovory I. Premiéra****3. februára o 19.00 h Zmeškané rozhovory II. Premiéra****21. februára o 19.00 h Zmeškané rozhovory****VEĽKÁ SÁLA****6. februára o 19.00 h Futbal alebo Bílý anjel v pekle Derniéra**

Daniel Majling, Michal Jánoš Dokumentárny kabaret o vášni k športu a zápase, ktorý zmenil históriu trnavského futbalu.

9. februára o 19.00 h Filip

Miro Dacho Autorská inscenácia je poctou jednej z jeho najvýraznejších osobností, spomienkou na tvorbu a život Jara Filipa, ktorý stihol okrem iného vytvoriť enormné množstvo piesní. Mnohé zazneli prvýkrát práve na trnavskom javisku a neskôr sa stali hitmi.

11. februára o 16.00 h Princ Bajaja

Božena Němcová, Lucia Mihálová Rozprávka o princovi Bajajovi patrí k nezabudnuteľným klasikám, ktoré vypovedajú

o podstate lásky a šťastia – srdce princeznej sa nezískava peknými slovami, ale činmi, odvahou, statočnosťou a vytrvalosťou.

13. februára o 10.00 h
Princ Bajaja + prehliadka divadla

14. februára o 19.00 h
Búrlivé výšiny

Emily Brontëová
Mystický príbeh o vášni, zrade a pomste, ktorý odkrýva tajomstvá „lásky až za hrob“.

16. februára o 10.00 h

Subjekt: Gulliver + dramaturgický úvod

Valeria Schulczová a Gejza Dezorz

Na motívy diela Jonathana Swifta
Prežite neuveriteľné dobrodružstvá najslávnejšieho cestovateľa Lemuela Gullivera v inovatívnom divadelno-filmovom spracovaní „live puppet cinema“.

17. februára o 19.00 h

Sluha dvoch pánov

Carlo Goldoni
Majstrovská renesančná veselohra o prefikanom sluhovi Truffaldinovi.

20. februára o 10.00 h

Traja tučníci

Ulrich Hub
Rozprávka s pesničkami o sile priateľstva, ktoré prekoná všetky prekážky.

22. februára o 10.00 h

Palárik (a to jeho teátro) + diskusia

Jakub Nvota
Katolícky kňaz, dramatik a najmä človek, ktorý neprestal veriť, že Slováci raz budú vyspelým európskym národom.

23. februára o 19.00 h

Pavučina

Agatha Christie
Čo by ste robili, ak by ste jedného dňa našli u seba

v knižnici mŕtvolu? Napínavá detektívna komédia z pera Agathy Christie, najpredávanejšej autorky na svete.

24. februára o 19.00 h
Pavučina

27. februára o 10.00 h
Princ Bajaja

Streda 28. február o 19.00 h
Filip

ŠTÚDIO

4. februára o 14.00 h, 16.00 h

Ako sa hus vyparádila

Zuzana Hurová
Rozprávka o husi, ktorá sa až príliš zamerala na svoj vzhľad, nás učí nachádzať krásu v každom človeku a poukazuje na to, že porovnávať sa s ostatnými sa nikdy nevypláca.

7. februára o 19.00 h

Pomalý svet Roberta Castlea Norm Foster

Príbeh o mužovi s dušou dieťaťa nám pripomína, aby sme nikdy neprestali veriť v dobrých ľudí.

29. februára o 10.00 h

Kopanec + diskusia

Gesine Schmidt, Andres Veiel
Hra podľa skutočnej udalosti. Štyria chalani a brutálna žúrka, ktorá sa stala pre jedného z nich osudnou.

ZRKADLOVÁ SÁLA

10. februára o 20.00 h

IV. Divadelný ples

Maškarný bál na kráľovskom dvore

DJP NA ZÁJAZDE

8. februára o 9.30 h, 11.00 h

Púpätko

Alicja Morawska-Rubczak (Divadlo Polárka, Brno)
Púpätko ponúka jedinečný divadelný zážitok, ktorý môžete zdieľať aj s tými najmenšími deťmi od šiestich mesiacov.

22. februára o 9.00 h, 11.00 h
Skrytý zmysel

Adriana Totiková a Michal Baláž (Nitra)
Ako sa zorientovať v dnešnej dezorientovanej dobe? Ako nájsť skutočný zmysel, skrytý pod nánosom dezinformácií, konšpirácií, hoaxov a propagandy? Imerzná interaktívna inscenácia ako nástroj na hľadanie a používanie kritického myslenia.

DISK/DIVADELNÁ SKUPINA

24. februára 2024 o 20.00 h

Normalizácia

Blaho Uhlár a kolektív DISK
v štúdiu DISK Trnava
Inscenácia je divadelný experiment, polytematická dekompozícia, typická pre súbor DISK Trnava. Slovné, pohybové a hudobné prejavy vychádzajú z hercovho tvorivého vnútra, sú úsmevné ale aj smutné. Tvorbu inscenácie finančne podporili z verejných zdrojov Fond na podporu umenia a Mesto Trnava.

KREATÍVNE CENTRUM TRNAVA

Hlavná 17

ATELIÉR LES I MORE

festival SWAPni alebo preTVOR od 1. 2. do 4. 2. 2024
Viac informácií o programe na www.lesimore.sk.

ATELIÉR TVORENIE V HOJNOSTI

3. 2. **UšíDielko** – tradičné tvorivé dielne pre deti od 14.00 – 16.00 h
10. 2. **Fašiangové dielničky**
17. 2. **UšíDielko** – tradičné tvorivé dielne pre deti od 14.00 – 16.00 h
18. 2. **Háčkovanie ponožiek** od 10.00 – 13.00 h
Miesto v kurze si môžete rezervovať e-mailom na tvorenievojnosti@gmail.com.

**ATELIÉR U ZLATEJ PRIADKY –
KURZY PRE DOSPELÝCH****3. 2. Kurz maľby textilu**

od 15.00 – 17.00 h

8. 2. Kurz šperku – drôtkovanie

od 17.00 – 19.00 h

10. 2. a 23. 2. Kurz keramiky

od 9.45 – 12.00 h

15. 2. Tkanie koberčeka**na krosnách** od 16.00 – 19.00 h

Miesto v kurze si môžete rezervovať e-mailom

na uzlatejpriadky@gmail.com.

CERUZKO A FARBIČKA**Kreatívno-výtvarné krúžky Malé Farbičky** pre deti vo veku

4 – 9 rokov

každý utorok a stredy v časoch

od 15.45 do 16.45 h

a od 17.00 – 18.00 h

Prihlásiť sa môžete e-mailom

na ceruzko.farbicka@gmail.com.

MALÝ BERLÍN**10. februára o 20.00 h****Dušan Vlk + Temný Rudo****+ Pipesh**

koncert, Hlavná sála

13. februára o 14.00 h**Infoseminár o Erasmus+ KA2 projektoch**

seminár, Hlavná sála

21. februára o 19.00 h**Žltý kanárik: Prvý kabaretný úlet roka 2024**

kabaret, Hlavná sála

22. február o 19.00 h**WCK v Trnave: Mexiko**

prednáška, Hlavná sála

24. február o 20.00 h**DJ Krush**

koncert, Hlavná sála

25. februára o 16.00 h**Divadlo SpozVoza: Tajomstvo oceánu**

divadlo, Hlavná sála

BATERKÁREŇ**1. február od 10.00 do 11.30 h****Jabĺčka na zjedenie****(umelecký kurz pre seniorov – suchý pastel)**

Dopoludňajšie kurzy v Baterkárni

patria už tradične našim seniorom. Prídte medzi nás aj vy! Nevadí, ak ste v kreslení úplný začiatok. Naša lektorka vám všetko ukáže. Cieľom je oddychnúť si, spoznať nových ľudí a vytvoriť si vlastné umelecké dielko, ktorým si môžete skrášliť domov alebo niekoho obdarovať.

7. február od 15.00 do 16.00 h
Sikovniček (krúžok pre deti)

Februárové stredy popoludní máme vyhradené pre všetky šikovné detičky. Na našom krúžku sa naučia vždy niečo nové a užijú si zábavu s kamarátmi. Vo februári budeme vyrábať valentínske darčeky pre mamičky, babičky, súrodencov či učiteľov. Taktiež sa prenesieme sa do kúzelného sveta rozprávkových postáv a vytvoríme si tie najlepšie karnevalové masky podľa vlastnej fantázie. Naše stretnutia trvajú hodinku, takže rodičia si zatiaľ môžu u nás dať kávičku a popozerať si, čo máme v obchodíku a reuse centre.

13. február od 17.00 do 19.00 h
Kresli & maľuj (kolorovaná kresba – intenzívny kurz)

Láka ťa výtvarné umenie, ale nevieš si vybrať techniku? Na tomto kurze sa naučíš hneď dve, pekne postupne – kresbu a akvarel.

1. kurz (13.2. od 17 do 19 h)
Zoznamka s ceruzkami a inými pomôckami. Rozcvičíme sa krátkymi cvičeniami a povieme si niečo o perspektíve. Nakreslíme si zátišie – podklad pre maľovanie na ďalších kurzoch.

2. kurz (20.2. od 17 do 19 h)
Venovať sa budeme maľovaniu. Prečo je dôležité mať správny papier? Ako si vybrať kvalitný štetec? V čom spočíva technika akvarelu? Zodpovieme si tieto a ďalšie dôležité otázky a, samozrejme, začneme už aj maľovať.

3. kurz (27.2. od 17 do 19 h):
Dotvoríme naše už nakreslené

„zátiško“ tak, aby z neho bolo hotové umelecké dielo, ktoré si hrdo odnesieme domov. Tento kurz je intenzívny, takže ideálne je absolvovať všetky tri lekcie, ktoré na seba pekne nadväzujú.

15. február od 16.00 do 17.30 h
Zoznamka so šitím - kurz šitia pre začiatokníkov

Máte doma šijací stroj po mame, alebo si nejaký dostala ako vytúžený darček a teraz naň sadá prach? Je na čase to zmeniť. Šitie vôbec nie je zložité, ak máš toho správneho človeka, ktorý ťa zavedie do toho praktického hobby. A naša Miška ním rozhodne je. Budeme navliekať, skúšať rôzne typy stehov a látok a možno si spolu niečo aj zhotovíme. Skrátka, po tomto kurze budete so strojom kamoši.

Dátum: 15. a 22. 2. 2024, vždy od 16.00 do 17.30 h

17. február od 10.00 do 15.00 h
Swap oblečenia

Osviežte si šatník, šetri planétu i peňaženku. Pravidelné SWAPY (teda výmeny) v Baterkárni sú veľkým krokom k malým zmenám. Vo februári nás čaká SWAP oblečenia a doplnkov pre dospelých, na ktorom nájdete množstvo krásnych kúskov od ostatných návštevníkov a návštevníčiek, z druhej ruky. Za vstupné 5 eur si môžete odnieť päť kusov z oblečenia, ktoré priniesli ostatní. Ak sa vám bude páčiť viac vecí, každý ďalší kus si od nás môžeš odnieť LEN za 2 eurá. Naopak, ak máte doma oblečenie a doplnky, ktoré už nenosíte, môžete ich na swap priniesť a potešiť ostatných návštevníkov a návštevníčky. Najviac však môžete priniesť jednu bežnú tašku čistého a nepoškodeného oblečenia.

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ

01. 02.

16:00 Galéria Boha (SCANDI 2024) (ČT)
18:00 Jedeme na teambuilding
20:00 Vojna policajtov

02. 02.

16:00 Aristokratka vo vare
18:00 Muž na streche (SCANDI 2024) (ČT)
20:00 Vojna policajtov

03. 02.

14:00 Vynálezca (SD)
15:45 Chlapec a volavka (ČD)
18:00 Jedeme na teambuilding
20:00 Vojna policajtov

04. 02.

17:00 Medvedík Puf a priatelia (bábkovo-činoherná inscenácia)

05. 02.

19:00 Na koho to slovo padne (divadlo)

06. 02.

16:00 Aristokratka vo vare
18:00 Štyria malí dospelí (SCANDI 2024) (ČT)
20:00 Bastard (SCANDI 2024) (ČT)

07. 02.

17:00 Vojna policajtov
20:00 Darkland: Návrat (SCANDI 2024) (ČT)

08. 02.

16:00 Millerovo dievča (ČT)
17:40 Argyll: Tajný agent (ST)
20:00 Chudiatko (ST)

09. 02.

16:00 Chudiatko (ST)
18:30 Millerovo dievča (ČT)
20:10 Vojna policajtov

10. 02.

14:00 Noemova archa (SD)
15:40 Chlapec a volavka (ČD)
17:45 Vojna policajtov
20:20 Chudiatko (ST)

11. 02.

14:00 Vynálezca (SD)
15:40 Noemova archa (SD)
17:30 Chlapec a volavka (ČD)
19:45 Vojna policajtov

12. 02.

16:00 Millerovo dievča (ČT)
17:40 Chudiatko (ST)
20:10 Argyll: Tajný agent (ST)

13. 02.

16:00 Millerovo dievča (ČT)
18:00 (FK NAOKO)
20:00 (FK NAOKO)

14. 02.

19:00 Lužičák naživo v Trnave

15. 02.

19:00 Ako sérioví a viacnásobní vrahovia pracujú

16. 02.

16:00 Mačka a pes: Bláznivé dobrodružstvo (SD)
18:00 Franta mimozemšťan
20:00 Madame Web (ST)

17. 02.

14:00 Noemova archa (SD)
16:00 Vynálezca (SD)
18:00 Bob Marley: One Love (ST)
20:00 Madame Web (ST)

18. 02.

14:00 Vynálezca (SD)
16:00 Noemova archa (SD)
18:00 Franta mimozemšťan
20:00 Bob Marley: One Love (ST)

19. 02.

16:00 Mačka a pes: Bláznivé dobrodružstvo (SD)
18:00 Madame Web (ST)
20:00 Bob Marley: One Love (ST)

20. 02.

16:00 Franta mimozemšťan
18:00 (FK NAOKO)
20:00 (FK NAOKO)

21. 02.

16:00 Madame Web (ST)
18:00 Franta mimozemšťan
20:00 Bob Marley: One Love (ST)

22. 02.

16:00 Tancuj Matylida
18:00 Miluje ma, nemiluje ma (ST)
20:00 Zimné prázdniny (ČT)

23. 02.

16:00 Miluje ma, nemiluje ma (ST)

18:00 Tancuj Matylida
20:00 Zimné prázdniny (ČT)

24. 02.

14:00 Noemova archa (SD)
15:40 Vynálezca (SD)
17:30 Zimné prázdniny (ČT)
20:00 Miluje ma, nemiluje ma (ST)

25. 02.

14:00 Vynálezca (SD)
15:40 Noemova archa (SD)
17:30 Tancuj Matylida
20:00 Miluje ma, nemiluje ma (ST)

26. 02.

16:00 Tancuj Matylida
20:00 Silné reči v Trnave

27. 02.

16:00 Miluje ma, nemiluje ma (ST)
18:00 (FK NAOKO)
20:00 (FK NAOKO)

28. 02.

16:00 Tancuj Matylida
18:00 Miluje ma, nemiluje ma (ST)
20:00 Zimné prázdniny (ČT)

29. 02.

16:00 Matka na úteku
17:50 Dokonalé dni (ČT)
20:00 Duna: Časť druhá (ST)

01. 03.

16:00 Dokonalé dni (ČT)
18:00 Matka na úteku
20:00 Duna: Časť druhá (ST)

02. 03.

14:00 Esá z pralesa 2 (SD)
15:40 Ninja korytnačky: Mutantský chaos (SD)
17:30 Matka na úteku
19:30 Duna: Časť druhá (ST)

03. 03.

14:00 Ninja korytnačky: Mutantský chaos (SD)
15:40 Esá z pralesa 2 (SD)
17:30 Dokonalé dni (ČT)
19:45 Matka na úteku

Zmena programu vyhradená.

Zaži!
Trnava
MESTSKÉ KULTÚRNE
STREDISKO

Trnafské

fašangí

10.
február 2024

Hlavná ulica, Trnava

FAŠANGOVÉ HODY

- 10.00 **Zabíjačkové dobroty** od majstra mäsiara
- 10.00 DH Grinavanka
- 11.00 Cimbalová ľudová hudba **FidliCanti**

MAŠKARI SA HOTUJÚ

- 10.00 – 12.00 / 14.00 – 16.00, Radnica
- Tvorivé dielne** – výroba masiek a maľovanie na tvár

FAŠANGOVICA

- 14.00 Ľudová hudba **Vieska**
- 15.00 DFS Trnavček, DFS Drienka,
UFS Trnafčan a sprievod masiek
- 16.00 **Pochováme basu** –
FSK Verešvaran a DH Verešvaranka

| kultura.trnava.sk f @